

Федерація професійних спілок України

РАЗОМ МИ – СИЛА, З ЯКОЮ ПОТРІБНО РАХУВАТИСЯ

Інформаційний звіт
(травень 2021 – травень 2025 рр.)

ВСТУПНЕ СЛОВО

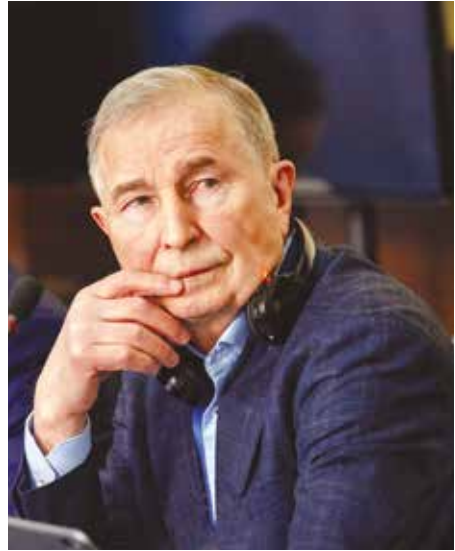
Шановні колеги, дорогі спілчани!

Минуло три роки героїчного спротиву народу України збройній агресії росії. Нашої боротьби за незалежність, свободу і територіальну цілісність держави у міжнародно визнаних кордонах. Кожна українська сім'я несе на собі тягар війни, але найважче нашим воїнам, які жертвовно стоять на захисті країни. Висловлюємо нашим захисникам щирю вдячність і продовжуємо надавати підтримку фронту.

Згадаймо останній довоєнний рік, коли ми на VIII з'їзді прийняли Стратегію діяльності ФПУ на 2021-2026 роки («Час дій та якісних змін»), спрямовану на забезпечення гідного життя людини праці. Ми тоді були сповнені рішучості досягти конкретних результатів.

Проте війна раптово зупинила мирний розвиток. Перед Федерацією профспілок та членськими організаціями постали небачені раніше виклики. Потрібно було швидко адаптувати всю діяльність до умов воєнного часу. Вважаємо, що з цим завданням ми впоралися. ФПУ, як профцентр, ні на мить не зупиняла своєї роботи.

Діяльність Ради і Президії, керівництва ФПУ була спрямована на оперативне реагування на виклики, загрози обмеження

прав працівників та профспілок. На кожен календарний рік ми визначали пріоритети і завдання, дотримуючись курсу, визначеного Стратегією.

Новітнім напрямом роботи всіх профспілкових організацій стала гуманітарна допомога, волонтерство, підтримка військових – членів профспілок, постраждалих працівників та їхніх родин.

Координацію цієї масштабної роботи взяв на себе гуманітарний Штаб ФПУ. З перших днів війни ФПУ забезпечила прихисток для понад 70 тис. евакуйованих сімей з дітьми, літніх людей у профспілкових санаторіях, туристичних готелях і гуртожитках. Ми вдячні за істотну фінансову підтримку міжнародним партнерам та профспілкам – 150 млн грн.

Загалом на гуманітарні потреби, а також на допомогу постраждалим членам профспілок, організаціям прифронтових областей, на відновлення зруйнованих будівель профцентрів було спрямовано майже 500 млн грн.

Попри надскладні обставини, нам вдалося зберегти членство у профспілках на рівні 2,7 млн. До повномасштабного вторгнення ФПУ налічувала 3,2 млн членів. Втрати зумовлені мобілізацією, окупацією територій, структурними реформами в економіці та управлінні.

І все ж таки головним пріоритетом для нас завжди був і залишається захист прав людини праці.

ФПУ домоглася розробки нового Трудового кодексу замість законопроекту «Про працю», який не відповідав міжнародним нормам. Ми продовжуємо працювати над тим, щоб ця трудова конституція відповідала найвищим стандартам – Конвенціям МОП і директивам ЄС.

ФПУ координує законопроектну роботу щодо понад 80 актів. Зокрема, просувається законопроект про посилення захисту працівників, які постраждали внаслідок збройної агресії, для прирівняння їх до статусу ветеранів війни.

Серед пріоритетів – розробка Соціального кодексу, законів про безпеку праці, охорону здоров'я на роботі, трудові відносини у воєнний час, пенсійне та соціальне забезпечення.

Ми протидіємо спробам знизити роль профспілок шляхом підміни соціального діалогу громадянськими формами участі.

Попри протести влада заморозила мінімальні зарплати та соціальні стандарти на три роки, що є неприпустимим в умовах інфляції та зростання цін. Ми вбачаємо вихід у проведенні справедливої реформи оплати праці та зменшенні податкового навантаження на працівників.

Разом із соціальними партнерами працюємо над посиленням ролі колективних договорів та угод у захисті прав людини праці, збереженні робочих місць і розвитку трудового потенціалу для післявоєнного відновлення України.

Світ праці динамічно змінюється: платформенна економіка, дистанційна та домашня робота, штучний інтелект – все це нові виклики. Профспілки мають знаходити нові форми організації і представництва інтересів працівників на сучасному ринку праці.

Особливого значення набула міжнародна діяльність ФПУ, яка в умовах війни стала не лише майданчиком для адвокації інтересів українських працівників і профспілок, а й інструментом для участі у глобальних кампаніях солідарності та тісної співпраці з ЄКП, МОП та іншими організаціями. Саме завдяки цьому ФПУ впливає на міжнародну позицію щодо України, отримує допомогу, ділиться досвідом та інтегру-

ється у європейський профспілковий простір.

Реалізація рішення VIII з'їзду ФПУ щодо модернізації профспілкового руху передбачає внесення змін до Статуту. Це має сприяти реформуванню та європейській інтеграції, зокрема у зв'язку з набуттям членства в ЄКП.

До чергового IX з'їзду ФПУ залишається рік. Для багатьох членських організацій цей рік – час звітів і виборів. Ми маємо використати його для посилення єдності та оновлення профспілок, не відкладаючи нагальні питання ще на п'ятирічку.

Перші кроки вже зроблено – запроваджено представництво молоді та жінок у керівних органах ФПУ. Наступним має стати забезпечення пропорційного представництва членських орга-

нізації залежно від чисельності і сплати внесків. Над цим працює спеціальна комісія Ради ФПУ.

Ці новації потребують широкого обговорення всередині профспілок.

У підсумку кожен член профспілки, кожен працівник, інтереси яких ми представляємо, має відчутти на собі реальні позитивні зміни та підтримку у складні часи.

Для кожного українця надзвичайно важливим є мир. Лише у мирний час можливі гідна праця, добробут та безпека. Ми щиро сподіваємося на встановлення справедливого миру та відновлення України як процвітаючої європейської держави.

**ГРИГОРІЙ ОСОВИЙ,
ГОЛОВА ФПУ**

1. ФПУ ПРОТИДІЄ ВПЛИВУ НЕОЛІБЕРАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ НА ТРУДОВІ ВІДНОСИНИ

1.1. Динаміка змін на ринку праці

Протягом 2021-2024 років питання економічної ситуації, зайнятості населення, функціонування ринку праці та розвитку системи кваліфікацій пере-

бувало у фокусі посиленої уваги Федерації профспілок України. У цей період Радою ФПУ прийнято відповідні рішення:

- Про завдання на 2022 рік щодо посилення захисту економічних, трудових і соціальних прав та інтересів членів профспілок в умовах трансформаційних змін на ринку праці і реформування законодавства з питань соціально-трудова відносин (2021).
- Про виклики і завдання ФПУ, її членських організацій щодо забезпечення трудових і соціально-економічних прав працівників в умовах воєнного стану в Україні (2022).
- Про збереження трудового потенціалу та участь профспілок у відновленні економіки й вітчизняного виробництва (2023).
- Про стан виконання прийнятих рішень Ради ФПУ щодо участі профспілок у відбудові економіки України та євроінтеграційних процесах та подальші дії ФПУ (2024).

З метою забезпечення виконання прийнятих рішень:

- делеговано представників ФПУ до робочих (переговорних) груп щодо підготовки переговорних позицій України під час переговорів з ЄС щодо укладення Угоди про вступ України до ЄС за відповідними розділами переговорної рамки;
- заступник голови ФПУ О. Шубін у 2024 році як представник ФПУ виступив на Міжнародній конференції з питань відновлення України у Берліні;
- прийнято Заяву щодо участі профспілок у відновленні економіки України та направлено її до парламенту й уряду України та СПО сторони роботодавців на національному рівні;
- сформовано Ключові складові гідної праці для відбудови України для їх використання при просуванні позиції профспілок;
- спільно з Молодіжною радою ФПУ проведено дослідження «Ознаки гідного робочого місця в контексті військової економіки та повоєнної відбудови» та сформовано Чек-лист робочого місця з гідними ознаками праці;
- прийнято Заяву Ради ФПУ «Про збереження і відновлення трудового потенціалу, подолання несправедливості в системі оплати праці та податковій політиці держави»;
- розширено міжнародну співпрацю з метою залучення нових партнерів до процесів відбудови України, інвестування в підготовку фахівців, економіку і регіони;
- реалізовано проєкт «МРІЯ – Можливості, Робота, Інтеграція, Якість життя», основним завданням якого стало підвищення конкурентоспроможності ВПО, молоді та інших вразливих категорій на ринку праці та їх охоплення профспілковим захистом.

Ринок праці та зайнятість населення у полі посиленої уваги ФПУ

реінтеграція для демобілізованих/комісованих військовослужбовців та внутрішньо-переміщених осіб

підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації працівників відповідно до потреб ринку праці

виведення на ринок праці економічно неактивного населення

стимулювання створення гідних умов праці для повернення українських мігрантів з-за кордону

З цією метою представники ФПУ увійшли до складу робочих груп з розроблення Стратегії зайнятості населення та Хартії стійкості людського капіталу.

Водночас були розглянуті проекти відповідних нормативно-правових актів:

- *Постанови КМУ «Про реалізацію експериментального проєкту з організації професійного навчання учасників бойових дій та осіб з інвалідністю внаслідок війни в центрах професійно-технічної освіти Державної служби зайнятості»;*
- *порядок надання мікрогрантів на створення або розвиток власного бізнесу;*
- *положення про дуальну форму здобуття фахової передвищої та вищої освіти;*
- *Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо запровадження допомоги для економічної реінтеграції мігрантів» тощо.*

Упродовж звітного періоду профспілками опрацьовано понад 400 проєктів професійних стандартів. Частина професійних стандартів покликана забезпечити професійні потреби Збройних Сил України, зокрема з питань безпеки інформації та кіберзахисту.

У вересні 2024 року проведено круглий стіл на тему: «Енергетичний сектор України та ринок праці в умовах воєнного стану», прийнято рекомендації Уряду, виконавчих органів влади на місцях, роботодавців, закладів професійної (професійно-технічної) освіти та профспілкових організацій.

1.2. Закони, прийняті для врегулювання трудових відносин на період воєнного стану, та законопроєкти, які розглядаються

Закон №2136 «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану». Завдяки профспілковим поправкам значно нівельовано певні звуження прав працівників, а в окремих випадках посилено захист цих прав.

Законопроєкт №11044 «Про внесення змін до статті 16 Закону України «Про організацію трудо-

вих відносин в умовах воєнного стану» направлено на розблокування можливості проведення позапланових заходів державного нагляду (контролю) за заявою працівника або профспілки з питань вчинення мобінгу під час дії правового режиму воєнного стану.

Законопроєкт №12255-1 «Про внесення змін до статей 7 та 13 Закону України «Про організацію

трудових відносин в умовах воєнного стану», яким, зокрема, визнається порядок здійснення комунікації між сторонами трудового договору, врегульовуються окремі аспекти призупинення дії трудового договору.

Законопроект №12291-1 «Про внесення змін до статті 11 Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» щодо зупинення дії окремих положень колективного договору» Проект спрямований на унормування права зупиняти дію окремих положень колективного

договору за ініціативою роботодавця з метою уникнення зловживань з його боку.

Профспілкова сторона пропонує визначити, **що дія положень, колективного договору, зупинення яких ініціюється роботодавцем, може бути зупинена тільки за взаємною згодою сторін колективного договору** у порядку, визначеному законом та цим колективним договором, а не в односторонньому порядку за ініціативою роботодавця за чинною нормою.

1.3. Прийняті закони для захисту трудових прав працівників

Закон №2759 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання та протидії мобінгу (цькування)», посилено правовий захист працівників та встановлено право працівників на компенсаційні виплати.

Закон №3494 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впорядкування надання та використання відпусток, а також інших питань». Вдалося відстояти (повністю або частково) державні гарантії щодо надання працівникам додаткових відпусток.

Закон №3677 «Про внесення зміни до Кодексу законів про працю України щодо трудових відносин при передачі суб'єкта господарювання». Істотно посилено захист трудових прав у разі зміни власника підприємства або

бізнесу через наближення національного законодавства до європейських норм і стандартів.

Закон №3768 «Про внесення змін до Кодексу законів про працю України щодо встановлення додаткових підстав розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця та деяких інших питань». Профспілковою стороною певною мірою забезпечено повернення до чинного законодавства обов'язковості запровадження правил внутрішнього трудового розпорядку.

З метою недопущення безпідставного звільнення працівника доповнено положення статті 43 КЗпП, попередньою згодою виборного органу (профспілкового представника), первинної профспілкової організації, членом якої є працівник.

1.4. Закони, спрямовані на лібералізацію регулювання трудових відносин

Закон №2421 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання трудових відносин з нефіксованим робочим часом. Узгоджено компромісну позицію щодо запровадження у трудовому договорі з нефіксованим робочим часом можливості встановлення додаткових підстав для його припинення – шляхом викладення норми відповідно до положень статті 4 Конвенції МОП №158.

Закон №2434 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення регулювання трудових відносин у сфері малого і середнього підприємництва та зменшення адміністративного навантаження на підприємницьку діяльність». Профспілкові поправки до проекту реформували запровадження спрощеного режиму регулювання трудових відносин лише на добровільній основі, нівелювали певні норми Закону, що звужували права працівників.

Закон №3680 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо регулювання праці домашніх працівників» знижує рівень захищеності трудових прав та інтересів працівників.

Закон №4111 «Про внесення змін до Кримінального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України та інших законодавчих актів України щодо

приведення у відповідність з міжнародними стандартами відповідальності юридичних осіб за вчинення корупційних кримінальних правопорушень». З метою запобігання порушенню конституційного права громадян на працю та соціально-економічних захист профспілкова сторона запропонувала виключити з обмежень участь у діяльності органів соціального діалогу на локальному рівні для ведення колективних переговорів двосторонньої робочої комісії, що було підтримано.

Закон №4017 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів у зв'язку з прийняттям Закону України «Про адміністративну процедуру». Завдяки непохитній позиції профспілок та співпраці з народними депутатами України закон прийнято з виключенням з нього положень про внесення змін до Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності».

Законопроект 5054-1 «Про внесення змін до Кодексу законів про працю України щодо регулювання деяких питань трудових відносин». Ризик зниження захищеності трудових прав та інтересів працівників через розширення сфери індивідуального договірного регулювання трудових відносин на засадах, притаманних цивільному законодавству. Проект знято з розгляду.

1.5. Робота над проєктом нового Трудового кодексу

У серпні – вересні 2023 року зупинено просування Урядом ліберального проєкту закону «Про працю», який суттєво звужував права працівників і профспілок, позбавляв їх державних гарантій у сфері праці, неконтрольовано збільшував повноваження роботодавця через пріоритет регулювання трудових відносин індивідуальними трудовими договорами.

У січні 2024 року Міністерством економіки надіслано проєкт Трудового кодексу України, який також не було погоджено СПО об'єднань профспілок, надано до нього зауваження та запропоновано його допрацювати.

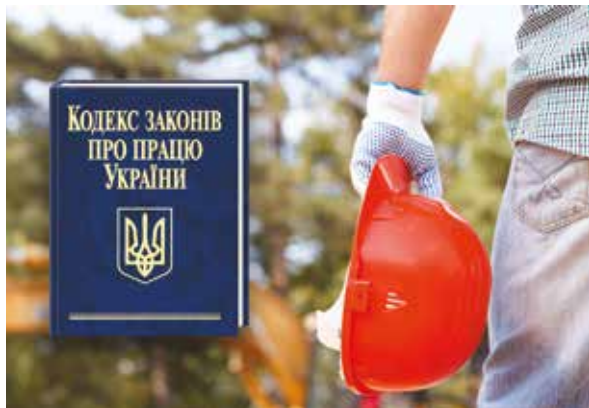
У серпні положеннями доопрацьованого проєкту були частково враховано профспілкові пропозиції і зауваження до його першої редакції та змінено приписи в бік посилення прав працівників у взаємовідносинах з роботодавцями, а також внесено нові доповнення в інтересах працівників.

Попри позитивні кроки, профспілковою стороною СПО зазначено, що роботу над проєктом має бути продовжено, оскільки проєкт не сприймається систематизованим, кодифікованим актом. Запропоновано **створити тристоронню робочу групу із представників суб'єктів**

соціального діалогу, долучивши до її роботи провідних вітчизняних науковців у сфері трудового права та експертів МОП, та **надати зауваження і пропозиції до проєкту.**

Подальша робота над проєктом не покращила його. Він все ще значною мірою залишається «технічним» об'єднанням положень низки законів та їх проєктів, не позбавлений суперечливих положень, незрозумілих формулювань та прогалин у сфері регулювання окремих інститутів трудового права. Не враховує попередні зауваження профспілок.

Профспілковою стороною проєкт направлено до Міжнародної конфедерації профспілок та Європейської конфедерації профспілок з метою отримання відповідної експертної оцінки, а Мінекономіки – спрямовано для здійснення аналізу до Міжнародної організації праці та Європейського Союзу.

2. ДІЇ ФПУ ЩОДО НЕДОПУЩЕННЯ ЗВУЖЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ГАРАНТІЙ УКРАЇНСЬКИХ ПРАЦІВНИКІВ, ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ РЕАЛЬНИХ ТРУДОВИХ ДОХОДІВ ТА СТВОРЕННЯ УМОВ ЗАДЛЯ ПОВЕРНЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ ФАХІВЦІВ В УКРАЇНУ

2.1. Гідна оплата праці, забезпечення трудових прав і соціальних гарантій

Попри складну економічну ситуацію, яка виникла в Україні внаслідок розв'язання російським агресором повномасштабної війни, активна позиція профспілок забезпечила протягом 2021-2024 років:

- зростання на 53,2% середньомісячної заробітної плати в цілому по Україні (з 14014 грн у 2021 році до 21473 грн у 2024 році), що дало змогу компенсувати падіння у 2022 році реальної зарплати на 11,4% (за оцінкою НБУ). Зростання реальної заробітної плати у 2023-2024 роках становило 3,7% та 14,4% відповідно;

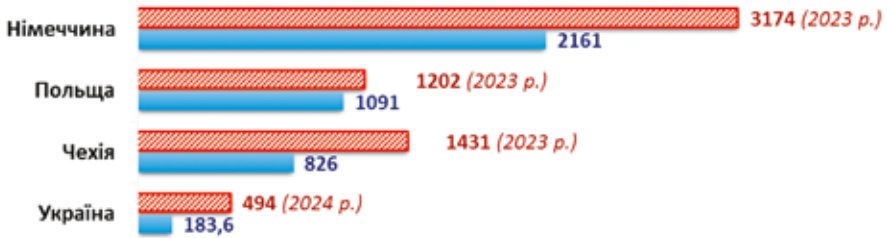
- підвищення на 33,3% розміру мінімальної заробітної плати (з 6000 грн у січні 2021 році до 8000 грн з 1 квітня 2024 року).

Однак, трудові доходи працівників в Україні значно відстають від європейського рівня:

- українська мінімальна зарплата на початку 2025 року становила €183,6, що втричі нижче найнижчої мінімальної зарплати в країнах ЄС – Болгарії (€551) та у 5,9 раз, ніж у Польщі (€1091);

- середньомісячна зарплата українського працівника зросла з €434 у 2021 році до €494 у 2024 році (до відрахування обов'язкових платежів). При цьому, за даними Евростату, річний чистий зарібок самотньої особи без дітей у Польщі у 2023 році становив 14425,3 злотих (€1202 на місяць).

Зарплата в Україні та країнах ЄС

■ Середньомісячна заробітна плата, € (для Німеччини, Польщі, Чехії - місячний чистий заробіток самотньої особи без дітей, Eurostat)

■ Мінімальна заробітна плата, січень 2025, €

Для повернення українських фахівців в Україну, забезпечення оптимальної соціальної складової Держбюджету, достатнього фінансування пріоритетних галузей економіки, ФПУ та СПО об'єднань профспілок постійно звертають увагу влади та роботодавців на необхідність збільшення заробітної плати, відстоюють підвищення до економічно обґрунтованого рівня розмірів прожиткового мінімуму, мінімальної зарплати, мінімального посадового окладу та відновлення індексації грошових доходів населення.

Спираючись на норми Директиви (ЄС) 2022/2041 про адекватну мінімальну заробітну плату в Європейському Союзі, профспілки просувають позицію щодо **встановлення мінімальної зарплати на рівні 50% від середньої та не**

нижче фактичного розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб.

Проте, уперше від дня ескалації війни, всупереч пропозиціям профспілок, Бюджетною декларацією на 2025-2027 роки та Законом України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» «заморожено» на рівні 2024 року розміри мінімальної заробітної плати (8000 грн), прожиткового мінімуму (зокрема, 3028 грн для працездатних осіб), посадового окладу (тарифної ставки) працівника I тарифного розряду ЄТС (3195 грн). Зазначені показники значно відстають від фактичного розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб, який, за розрахунками Мінсоцполітики, у цінах січня 2025 року сягнув 10472 грн.

Враховуючи критично низький рівень заробітної плати та підтримуючи всеукраїнські профспілки працівників бюджетної сфери, ФПУ та СПО об'єднань профспілок неодноразово звертались до Уряду, у тому числі у рамках колективних переговорів, щодо визначення розміру мінімальної заробітної плати та на всіх етапах бюджетного процесу, щодо необхідності:

- **підвищення розміру посадового окладу (тарифної ставки) працівника І т.р. ЄТС;**

- **проведення комплексної реформи оплати праці, яка була анонсована ще у 2021 році, та запровадження єдиних підходів в оплаті праці працівників, оплата праці яких здійснюється за рахунок державного та місцевих бюджетів, з метою підвищення рівня винагороди за працю та встановлення обґрунтованого співвідношення заробітної плати на найвищих та найнижчих державних посадах.**

Окрім того, залишається не

розглянутим розроблений соціальними партнерами та внесений до парламенту законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оплати праці» №5857 від 19.08.2021, в якому, зокрема, передбачено домовленості сторін щодо розширення переліку складових заробітної плати, які не враховуються для забезпечення її мінімального розміру.

Попри заперечення профспілок, які надсилалися Голові і комітетам ВРУ, у 2024 році парламентом **підвищено ставку військового збору з 1,5% до 5%**. Це рішення призвело до збільшення податкового навантаження на працівників, що, у свою чергу, спричинило зниження їхніх доходів та купівельної спроможності.

З метою забезпечення соціального захисту громадян актуальним питанням профспілкової боротьби є **недопущення ухвалення парламентарями низки антисоціальних законопроектів.**

Це законопроект «Про внесен-

ня змін до деяких законодавчих актів щодо врегулювання питань формування прожиткового мінімуму та створення передумов для його підвищення» №3515 від 20.05.2020, який 02.06.2021 схвалено у першому читанні. Він спрямований на руйнацію всієї системи соціального захисту та соціальних гарантій, обмеження застосування прожиткового мінімуму як базового соціального стандарту, скасування права профспілок на участь у його визначенні. Наразі підготовка його до другого читання призупинена.

У березні 2022 року ФПУ ініціювала перед Урядом питання щодо звільнення від оподаткування податком на доходи фізичних осіб всіх видів допомоги громадянам, постраждалих внаслідок воєнних дій, з усіх джерел без обмеження розмірів такої допомоги. Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану» від 15.03.2022 №2120-IX враховано профспілкові пропозиції та **звільнено від оподаткування ПДФО благодійну допомогу**, що надається платнику податку, який постраждав внаслідок «збройної агресії Російської Федерації у період дії правового режиму воєнного, надзвичайного стану».

На шляху до євроінтеграції ФПУ та її членські організації приділяють посилену увагу міжнародним нормам та директивам ЄС у сфері оплати праці, зокрема:

– у рамках наглядового механізму МОП щорічно готуються матеріали щодо стану дотримання в національному законодавстві та на практиці конвенцій МОП №№95, 100, 117, 131, 173;

– проводилась робота з підготовки відповідей до 19 розділу «Соціальна політика, зайнятість» Частини II Опитувальника, який у 2022 році Україна передала Європейському Союзу в рамках отримання статусу кандидата на членство в ЄС;

– відстоювалися профспілкові пропозиції до Національної стратегії подолання гендерного розриву в оплаті праці на період до 2030 року та операційного плану заходів з її реалізації на 2023-2025 роки (схвалено розпорядженням КМУ від 15 вересня 2023 р. №815-р). Стратегією, зокрема, передбачено скорочення до 2030 року розриву в оплаті праці чоловіків та жінок з 18,6% до 13,6%. На запит Мінекономіки СПО об'єднань профспілок у 2024-2025 роках надавав інформацію про дії профспілок щодо подолання гендерного розриву в оплаті праці;

– у березні 2024 року ФПУ підготовлено коментарі та рекомендації членським організаціям ФПУ щодо застосування Директиви (ЄС) 2022/2041 про адекватну мінімальну заробітну плату в Європейському Союзі, які були направлені членським організаціям (лист від 21.03.2024 №05/01-30/171) та розміщені на сайті ФПУ;

– у жовтні 2024 року вийшла друком Бібліотечка голови проф-

спілкового комітету «Українська заробітна плата на шляху до євроінтеграції» з метою інформування членів профспілок про запровадження у країнах ЄС директив у сфері оплати праці, реалізація яких створює умови для забезпечення гідних умов праці та підвищення якості життя населення.

З перших днів війни здійснюється моніторинг прийнятих рішень органами влади, зокрема, з питань бюджету, оплати праці, оподаткування та соціального захисту населення, аналітична інформація за результатами якого розміщується на сайті ФПУ.

Війна підвищила ризики порушення трудових прав громадян на своєчасне отримання винагороди за працю. Її руйнівні наслідки перешкоджають виплаті працівникам раніше утвореної зарплатної заборгованості та генерують формування нових боргів, призводять до зростання кількості підприємств, щодо яких порушуватимуться процедури про банкрутство та заходи з ліквідації.

Профспілкові організації всіх рівнів постійно наголошують на необхідності забезпечення своєчасної виплати заробітної плати, використовують всі незаборонені законодавством інструменти для

повернення працівникам зарплатних боргів, зокрема звернення до органів влади всіх рівнів та суду, підготовку та просування законодавчих пропозицій, участь у роботі міжвідомчих робочих груп із зазначеного питання, надання правової допомоги працівникам та вступ у колективні трудові спори.

Завдяки активній позиції профспілок щодо погашення заборгованості із заробітної плати:

– у 2024 році Мінекономіки відновило проведення нарад з питань погашення заборгованості з виплати заробітної плати за участю представників профспілкових організацій;

– Держпраці забезпечено збір та розміщення оперативної інформації щодо заборгованості із заробітної плати

та Реєстру підприємств-боржників із заробітної плати;

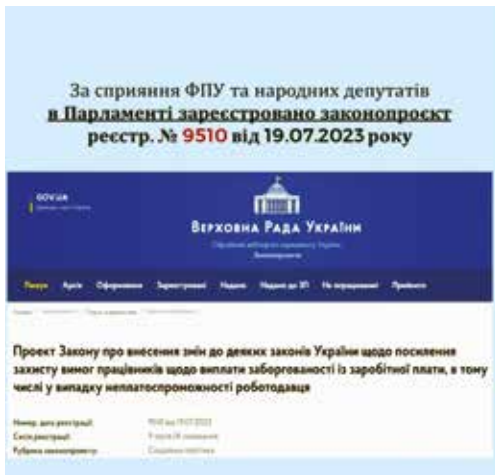
– відновлено проведення інспекторами Держпраці заходів контролю за зверненнями працівників про порушення їхніх трудових прав;

– Постановою КМУ від 16.09.2022 р. №1037 Мін'юсту доручено запровадити спеціальний моніторинг погашення заборгованості із заробітної плати підприємствами, стосовно яких відкрито провадження у справі про банкрутство.

Як ідеться у звітах НСПП:

– за перші два роки війни взято на облік 713 конфліктних ситуацій, основною причиною яких стала заборгованість із виплати заробітної плати (понад 86% конфліктних ситуацій);

– у 2024 році через наявність зарплатних боргів НСПП взято на облік 230 (65%) підприємств.

Прийняття законопроекту № 9510:

- створить умови для скорочення обсягу заборгованості з виплати заробітної плати,
- підвищить рівень економічного захисту працівника у випадку нечасної оплати праці,
- забезпечить виплату компенсації заробітної плати у разі неплатоспроможності роботодавця,
- сприятиме наближенню законодавства України до європейських трудових стандартів

Законопроект № 9510 підтримано:

- Комітетом ВРУ з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів (16 серпня 2023 року) – **рекомендовано ВРУ прийняти за основу** з подальшим доопрацюванням до 2-го читання
- Комітетом ВРУ з питань інтеграції України до Європейського Союзу (30 серпня 2023 року) – **не суперечить цілям Угоди про асоціацію та праву ЄС**

З метою розв'язання проблеми зарплатних боргів та за ініціативою ФПУ у парламенті 19 липня 2023 р. за №9510 групою народних депутатів зареєстровано законопроект «Про внесення змін до деяких законів України щодо посилення захисту вимог працівників щодо виплати заборгованості із заробітної плати, у тому числі у випадку неплатоспроможності

роботодавця». До нього включено профспілкові пропозиції, а також раніше узгоджені положення, які були підготовлені соціальними партнерами в рамках напрацювання низки законопроектів з цього питання.

Профспілками здійснюється комплекс заходів з метою підтримки та просування законопроекту, зокрема:

– підготовлено низку тематичних статей на Офіційному веб-порталі ФПУ та для газети «Профспілкові вісті»;

– до аналізу ситуації із заборгованістю з виплати зарплати та розгляду законопроєкту №9510 долучено фахівців Київського національного університету ім. Т. Шевченка, Інституту демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАНУ, Інституту економіки та прогнозування НАН України, Українського центру економічних та політичних досліджень ім. О. Разумкова;

– проведено круглий стіл «Борги по зарплаті – проблеми та шляхи вирішення» (05.09.2023), за результатами якого направлені звернення до Президента України, Уряду, СПО роботодавців, Голови ВРУ, парламентських комітетів, груп та фракцій з напрацьованими пропозиціями;

– у взаємодії з органами державної влади Федерація профспілок постійно наголошує на необхідності прийняття зазначеного законопроєкту та створенні гарантійної установи.

3 огляду на євроінтеграційний рух України профспілки визначають такі завдання найближчої перспективи:

– відстоювати під час проведення колективних переговорів та підготовки проєктів Держбюджету та Бюджетної декларації встановлення розмірів державних соціальних стандартів і гарантій, зокрема прожиткового мінімуму та мінімальної заробітної плати, не

нижче об'єктивно розрахованого рівня відповідно до національного законодавства та міжнародних зобов'язань України (Європейської соціальної хартії (переглянутої), Директиви (ЄС) 2022/2041 про адекватну мінімальну заробітну плату в Європейському Союзі та конвенції МОП №117 і №131);

– просувати позицію щодо проведення за участю профспілок комплексної реформи оплати праці в бюджетній сфері та запровадження єдиних підходів в оплаті праці працівників, заробітна плата яких виплачується за рахунок державного та місцевих бюджетів;

– відстоювати збереження системи соціального захисту та недопущення зниження соціальних гарантій українських громадян при впровадженні соціальної реформи;

– домагатися запровадження справедливої системи оподаткування трудових доходів із застосуванням прогресивної шкали оподаткування доходів фізичних осіб зі зниженням ставки ПДФО для низькооплачуваних працівників та відновленням дії державної соціальної гарантії – неоподаткованого мінімуму доходів громадян;

– продовжити роботу щодо погашення заборгованості із заробітної плати;

– домагатися створення гарантійної установи щодо задоволення грошових вимог працівників у випадку неплатоспроможності роботодавця;

– відстоювати встановлення

обґрунтованого співвідношення заробітної плати керівників і працівників підприємств державного сектору економіки, дотримання

рівності в оплаті праці чоловіків і жінок за однакову роботу та працю рівної цінності.

2.2. Правовий захист, адвокація в судах

Відповідно до статті 21 Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» ФПУ та її членські організації протягом звітного періоду (2021-2024 рр.) здійснювали громадський контроль за виплатою заробітної плати, додержанням законодавства про працю та про охорону праці, створенням безпечних і нешкідливих умов праці, належних виробничих та санітарно-побутових умов, забезпеченням працівників спецодягом,

спецвзуттям, іншими засобами індивідуального та колективного захисту.

Окрім того, відповідно до статті 14 Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» у межах своєї діяльності ФПУ та її членські організації максимально сприяли забезпеченню обороноздатності держави та забезпечували громадський контроль за мінімальними трудовими гарантіями, передбаченими цим Законом.

Для здійснення правозахисних функцій у системі ФПУ створено 14 центрів правової допомоги та мережу громадських інспекторів праці.

Потенціал правових інспекторів праці

рік	ФПУ	Всеукраїнські профспілки	Територіальні профоб'єднання	Всього
2021	4	43,5	27	74,5
2022	3	93,5	3,5	100
2023	3	49,5	10	62,5
2024	3	83	25	111

Потенціал громадських інспекторів праці

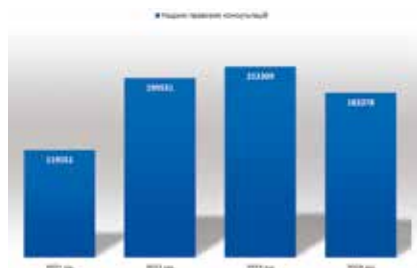
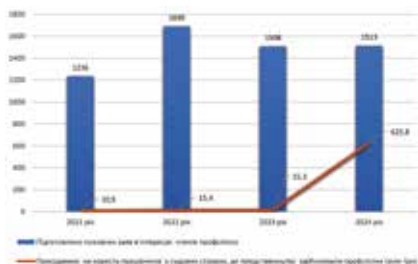
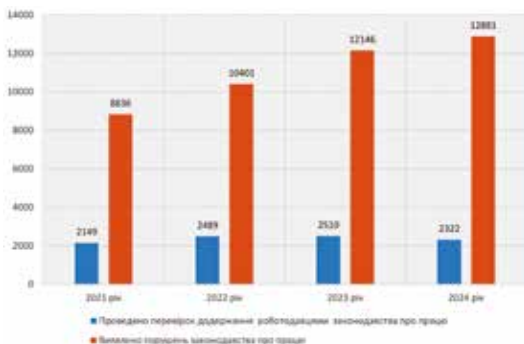
рік	Всеукраїнські профспілки	Територіальні профоб'єднання	Всього
2021	4734	1012	5746
2022	1898	565	2463
2023	2656	992	3648
2024	1941	949	2890

Так, протягом 2021-2024 років інспекторами праці профспілок:

- Проведено **9470** перевірок додержання роботодавцями законодавства про працю;
- Виявлено **42264** порушень трудового законодавства;

- Надано **714769** правових консультацій;
- Підготовлено **5947** позовних заяв в інтересах членів профспілок;
- Присуджено на користь працівників **694 млн гривень**.

ПРАВОЗАХИСНА РОБОТА ФПУ ТА ЇЇ ЧЛЕНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Починаючи з листопада 2024 року, розпочато роботу центрів правової допомоги щодо надання правничої допомоги в рамках реалізації спільного проекту Данського агентства профспілкового розвитку (DTDA) та ФПУ «Правові послуги членів профспілок». У мережі профспілкових юристів створено чат у Вайбері під назвою «Профспілкові правники», в якому йдеться про обмін практикою судових рішень та обговорення актуальних питань.

Проведено 5 робочих зустрічей-нарад за участю керівників

Держпраці, НСПП, керівників членських організацій, керівників структурних підрозділів, правників апарату ФПУ та членських організацій, на яких обговорювалися питання подальшої співпраці, активізації правозахисної роботи, зміцнення соціального діалогу, а також проєкт Трудового кодексу України, Закону України «Про колективні угоди та договори» тощо.

Укладено Меморандум про співпрацю ФПУ з Координаційним центром з надання безоплатної правничої допомоги.

2.3. Безпечна праця та посилення охорони здоров'я працівників на робочих місцях

Протягом 2021-2024 років Федерація профспілок брала активну участь у реформуванні законодавства у сфері безпеки праці та охорони здоров'я працівників на роботі. Протягом останніх 6 років у національне законодавство імплементовано, зокрема й за участю профспілок, майже **30 Директив ЄС у сфері безпеки та здоров'я працівників**.

Одним із основних євроінтеграційних законодавчих актів, є законопроект **«Про безпеку і здоров'я працівників на роботі» №10147 від 13.10.2023 р.**, метою якого є імплементация Директиви Ради 89/391/ЄЕС. У серпні 2024 року він прийнятий парламентом у першому читанні. З жовтня 2024 року при Комітеті Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту

прав ветеранів розпочала роботу робоча група з доопрацювання законопроекту до другого читання за участю представників від ФПУ.

Відбулося понад 50 засідань робочої групи, станом на 19.03.2025 опрацьовано 27 статей законопроекту з 35, 800 правок народних депутатів із 1011.

Представники профспілок беруть активну участь в обговоренні правок народних депутатів, відстоюють свою позицію, спрямовану на збереження прав та гарантій працівників на безпечні умови праці, а також докладають максимальних зусиль щодо недопущення обмеження діяльності профспілкових організацій.

Керівництво ФПУ постійно інформує членські організації про результати роботи робочої групи.

► **Проект Закону України «Про безпеку та здоров'я працівників на роботі» (р.н. 10147)**

розроблено Мінісоцполітики, Мінекономіки на виконання пункту 2 **Плану заходів щодо реалізації Концепції реформування системи управління охороною праці**, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12.12.2018 № 989 -р.

Мета:

- ✓ заміна чинного Закону України «Про охорону праці»;
- ✓ імплементация положень **рамкової Директиви Ради 89/391/ЄЕС** про впровадження заходів для заохочення вдосконалень у сфері безпеки та охорони здоров'я працівників під час роботи, введення ризикоорієнтованого підходу у сфері безпеки та гігієни праці.

На виконання постанови Ради ФПУ від 21.12.2023 №P7/3 та з метою вирішення питання щодо необхідності вдосконалення законодавства в частині посилення соціального захисту потерпілих від нещасних випадків на виробництві внаслідок воєнних дій утворена **робоча група з підготовки законопроекту «Про внесення змін до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального статусу»**. У березні 2024 року розроблений законопроект розглянуто та схвалено Президією ФПУ, а у **червні 2024 року народним депутатом України С. Я. Рудиком його внесено до ВРУ та зареєстровано за №11367 від 24.06.2024**. Законопроект перебуває на опрацюванні в Комітеті Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів.

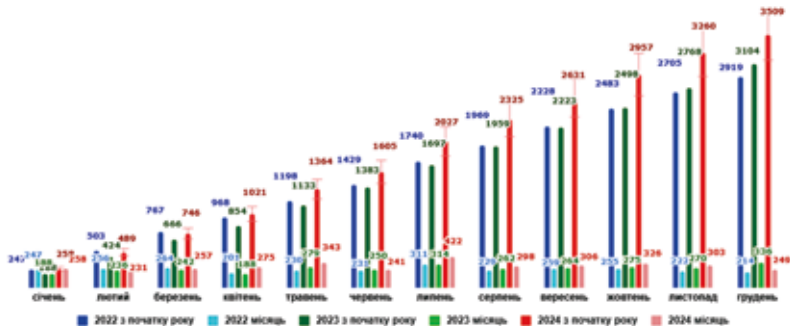
За підсумками активної роботи представників ФПУ та її членських організацій в опрацюванні Постанови Кабінету Міністрів України №59, від 20.01.2023 «Про внесення змін до Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві», забезпечена участь представників профспілок у розслідуваннях нещасних випадків, що сталися із працівниками під час виконання трудових обов'язків внаслідок воєнних (бойових) дій. **Це дає можливість забезпечити належний рівень захисту прав потерпілих та членів їхніх родин і відповідний контроль.**

За ініціативи профспілок, зокрема ФПУ та Профспілки металургів та гірників України, у 2023 році Урядом **вирішено питання щодо можливості продовження дії результатів атестації робочих місць за умовами праці, проведеної до війни, до припинення чи скасування воєнного стану**. Згідно з **Постановою Кабінету Міністрів України від 30 червня 2023 р. №660** результати атестації, проведеної до введення воєнного стану в Україні, продовжують діяти та використовуються у період воєнного стану та протягом шести місяців від дня його припинення чи скасування.

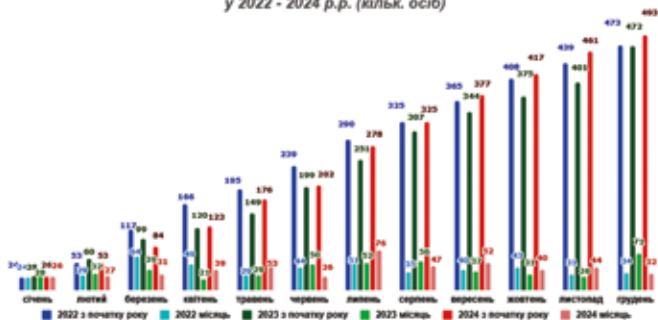
Вплив війни на рівень травматизму, особливо із смертельними наслідками, критичний. До прикладу, у 2024 році 45% від усіх смертельно травмованих на виробництві працівників – це загиблі внаслідок війни (з 493 загиблих від нещасних випадків на виробництві – 224 особи загинули саме від бойових дій). Аналогічна тенденція спостерігалася у 2023 році.

Так, у 2024 році Президією з бюджету ФПУ на 2024 рік всеукраїнським профспілкам надано безповоротну фінансову допомогу для матеріальної підтримки 300 осіб – членів профспілок, які постраждали від воєнних (бойових) дій росії під час виконання трудових обов'язків або членів родин загиблих працівників (з розрахунку 6 500 грн на одну особу), на загальну суму 1 950 000 грн.

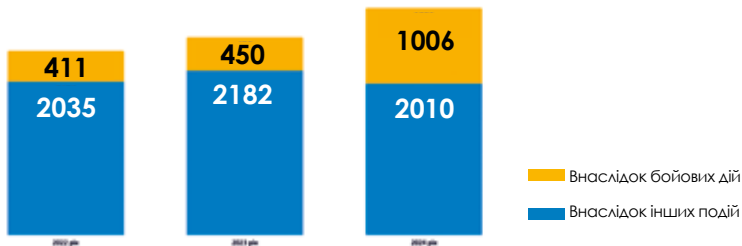
Стан виробничого травматизму в Україні у 2022 - 2024 р.р. (кільк. осіб)

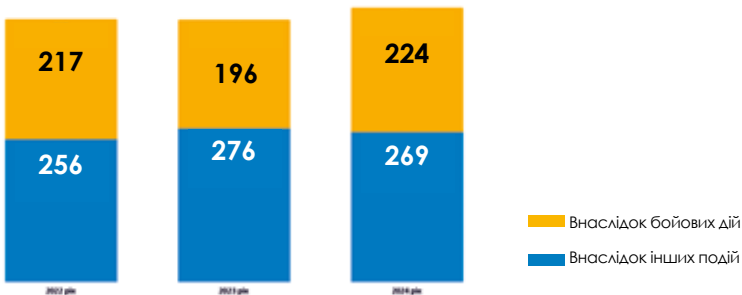
Стан виробничого травматизму зі смертельними наслідками в Україні у 2022 - 2024 р.р. (кільк. осіб)

Травмовано у нещасних випадках, пов'язаних з виробництвом (кільк. осіб)

Загиблих у нещасних випадках, пов'язаних з виробництвом (кільк. осіб)

На виконання постанови Ради ФПУ від 22.12.2022 №Р5/3 та з метою сприяння зміцненню кадрового потенціалу профспілкових організацій **з 2023 року відновилася дольова участь ФПУ у фінансуванні технічних інспекторів праці, залучених до роботи територіальних профоб'єднань.**

Наразі Федерацією здійснюється **співфінансування** діяльності технічних інспекторів праці **17 територіальних профоб'єднань (з розрахунку 15 000 грн на технічного інспектора праці на квартал).** Технічні інспектори праці, у свою чергу, щомісяця надають ФПУ інформаційні звіти про проведено ними роботу.

На виконання пункту 7.7 постанови Ради ФПУ від 29.06.2023 №Р6/3 та з метою посилення ресурсного і кадрового потенціалу захисту прав працівників з питань їхньої безпеки та здоров'я на роботі, **у червні 2023 року та у березні 2024 року ФПУ проведено навчання та перевірку знань з питань охорони праці технічних інспекторів праці та представників профспілок з питань охорони праці.**

Понад 200 представників профспілок, за результатами проведеного якісного та сучасного навчання, успішно пройшли перевірку знань з питань охорони праці та отримали відповідні посвідчення.

Діяльність членських організацій у сфері охорони праці у 2021-2024 рр. зосереджувалася на забезпе-

ченні здійснення ефективного громадського контролю за додержанням вимог законодавства про охорону праці. Враховуючи введені на період дії воєнного стану обмеження наглядової діяльності Державної служби України з питань праці, **здійснення профспілками громадського контролю є потужним механізмом своєчасного виявлення небезпек, попередження виробничих, соціальних та економічних ризиків, а також заходом впливу на роботодавців та стимулювання їх до створення безпечних умов праці.**

На виконання постанови Ради ФПУ від 30.05.2024 №Р 8/3, завдяки зусиллям Львівського держуніверситету безпеки життєдіяльності ДСНС України, ОБ'єднання профспілок Львівщини та Федерації профспілок України **вдалося повернути спеціальність «Охорона праці» до вищих навчальних закладів України.**

На прохання Журналу «Охорона праці» ФПУ вже другий рік поспіль є співорганізатором Всеукраїнського конкурсу дитячого малюнка «Охорона праці очима дітей». У свою чергу, Профспілка працівників освіти і науки України взяла на себе організацію та проведення регіональних етапів Конкурсу в окремих областях. Метою конкурсу є привернення уваги суспільства, зокрема дітей і молоді, до питань охорони праці, формування високої культури безпеки праці серед громадян.

2.4. Посилення соціального захисту працівників, протидія згортанню соціальних функцій та обов'язків держави

Проводиться робота щодо посилення соціального захисту громадян у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування і пенсійного забезпечення шляхом підвищення розмірів пенсій та інших страхових виплат, реалізації застрахованими особами своїх прав у зазначеній сфері. З урахуванням пропозицій профспілок вносилися зміни до законодавства щодо підтвердження та обчислення страхового стажу і заробітку, призначення страхових виплат і пенсій та їх виплати, удосконалення порядку обслуговування громадян та інші питання, пов'язані із запровадженням воєнного стану, тимчасовою окупацією окремих територій, виїздом за кордон тощо.

З метою забезпечення своєчасного здійснення страхових виплат, за наполяганням профспілок, неодноразово здійснювався перерозподіл єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, а також надавалися дотації з державного бюджету фондам соціального страхування.

До відома:

- чисельність застрахованих осіб – 10,6 млн осіб,

з них середньооблікова чисельність працівників – 7,7 млн осіб;

- чисельність пенсіонерів – 10,3 млн осіб;

- заборгованість зі сплати ЄСВ – понад 20 млрд грн, а до Пенсійного фонду, у т.ч. щодо відшкодування пільгових пенсій – 50 млрд грн.

Забезпечується своєчасна виплата пенсій та інших страхових виплат у повному розмірі, проте **мінімальний розмір пенсії за віком становить лише 2361 грн.** Залежно від вікової категорії пенсіонерів, тривалості їх страхового стажу та зайнятості (працюючий/непрацюючий) передбачено диференційовані мінімальні пенсійні виплати – на рівні 3038 грн, 3323 грн, 3613 грн та 3758 грн. Середній розмір пенсії на 01.01.2025 р. – 5789 грн, що нижче фактичного розміру прожиткового мінімуму для непрацездатних осіб (у цінах січня 2025 р. – 6487 грн).

Співвідношення середньої пенсії до середнього заробітку за останні 15 років зменшилось майже вдвічі і становить нині близько 30%.

Співвідношення розміру середньої пенсії до середньої заробітної плати

Своєчасно і в розмірах, визначених законодавством, проводилась індексація пенсій та страхових виплат потерпілим від нещасного випадку на виробництві, а з липня 2023 року запроваджено індексацію пенсій, призначених за спеціальними законами, зокрема державним службовцям, які не переглядалися з 2008 року.

Відновлено призначення дострокових пенсій за 1,5 роки до настання пенсійного віку (2022 р.), з метою посилення соціального захисту осіб передпенсійного віку, які втратили роботу із незалежних від них причин – через ліквідацію

підприємства, скорочення чисельності або штату працівників, чи за станом здоров'я.

Урегульовано питання зарахування до страхового стажу періодів отримання допомоги по частковому безробіттю, оскільки через відсутність механізму реалізації законодавчої норми зазначені періоди протягом тривалого часу не зараховувалися до страхового стажу.

Відновлено з 1 січня 2025 року щомісячну звітність з нарахування та сплати єдиного соціального внеску (Закон України від 10.10.2024 р. №4015-IX). Зазначене

питання ФПУ порушувала тривалий час, адже із запровадженням у 2021 році щоквартальної звітності з нарахування та сплати єдиного соціального внеску (замість щомісячної) були проблеми, пов'язані з несвоєчасністю призначення, перерахунку пенсійних та інших страхових виплат.

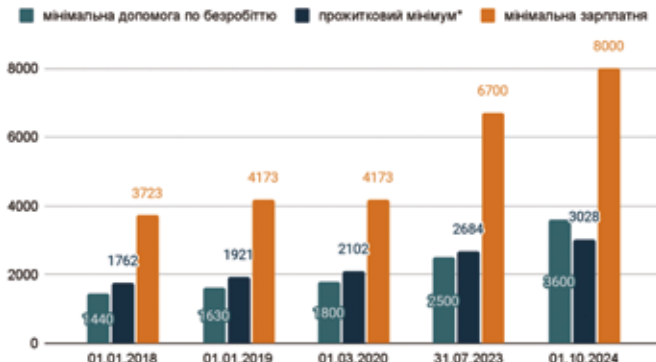
Відновлено призначення і виплату допомоги з тимчасової непрацездатності та вагітності і пологів за місцем роботи за сумісництвом. Через припинення з 1 січня 2023 року надання допомоги з тимчасової непрацездатності та вагітності і пологів застрахованим особам за місцем роботи за сумісництвом ФПУ вживала заходи щодо відновлення порушених прав застрахованих осіб і забезпечення отримання ними страхових виплат у повному обсязі. Верховною Радою України 18.12.2024 р. прийнято Закон України №4158, яким передбачено оплату лікарняних листків як за основним місцем роботи, так і за місцем роботи за сумісництвом.

Удосконалено обчислення середнього заробітку для визначення розміру страхових виплат особам, які повернулися із військової служби. З урахуванням звернень ФПУ, Постановою Кабінету Міністрів України №561 від 02.06.2023 р. внесено зміни до Порядку обчислення середнього заробітку, затвердженого Постановою Кабі-

нету Міністрів України №1266 від 26.09.2001 р. щодо виключення із розрахункового періоду застрахованої особи періоду військової служби (коли за працівником не зберігається заробітна плата і не нараховується роботодавцем єдиний внесок), що дало змогу уникнути зменшення розмірів допомоги по тимчасовій непрацездатності, оплати перших п'яти днів тимчасової непрацездатності за рахунок коштів підприємства, страхових виплат потерпілим на виробництві, а також допомоги по вагітності та пологах.

Завдяки наполегливій позиції профспілкової сторони неодноразово підвищувався мінімальний розмір допомоги по безробіттю. Оскільки мінімальний розмір допомоги по безробіттю становив лише 1800 грн (встановлений з 1 березня 2020 року), після неодноразових звернень ФПУ до Мінекономіки, Державної служби зайнятості, рішенням правління Фонду соціального страхування на випадок безробіття від 14.09.2023 р. його було підвищено до 2500 грн, а з 1 жовтня 2024 року постановою правління Фонду від 19.09.2024 р. №74 збільшено до 3600 гривень (для безробітних, у яких страховий стаж протягом останніх 12 місяців перед реєстрацією у службі зайнятості становив менше семи місяців – 1500 грн).

МІНІМАЛЬНИЙ РОЗМІР ДОПОМОГИ ПО БЕЗРОБІТТЮ

На жаль, минулого періоду відбулися зміни в законодавстві, які негативно позначилися на рівні соціального захисту застрахованих осіб. Так, з 1 січня 2023 року ліквідовано Фонд соціального страхування України, управління яким здійснювалось на паритетних засадах представниками сторін соціального діалогу, а управління відповідними видами соціального страхування передано Пенсійному фонду України, який є центральним органом виконавчої влади.

Значно погіршився рівень соціального захисту осіб, які потерпіли від нещасних випадків на виробництві і професійних захворювань, оскільки нині вони за власні кошти оплачують значну частину вартості свого лікування, придбання ліків та медичних виробів, виникли проблеми з протезуванням та при отриманні інших соціальних послуг. Чисельні звернення до Мінсоцполітики, Кабінету Міністрів України, Верховної Ради України не дали позитивних результатів. Не були підтримані і відповідні поправки,

внесені за пропозицією ФПУ до законопроекту №10017, при підготовці його до розгляду у другому читанні. У Верховній Раді України зареєстровано законопроекти, якими передбачено посилення соціального захисту потерпілих від нещасного випадку на виробництві (реєстр. №№9214, 9417), проте вони не розглядаються.

Зменшені тривалість виплати допомоги по безробіттю та розмір допомоги по безробіттю протягом другої половини строку отримання такої допомоги, а також введені обмеження на період дії воєнного стану – тривалість виплати допомоги по безробіттю не може перевищувати 90 календарних днів (для осіб передпенсійного віку – 360 календарних днів), а максимальний розмір допомоги по безробіттю не може перевищувати розміру мінімальної заробітної плати.

Тривалий час не вирішується питання, яке неодноразово порушувала ФПУ, щодо повернення Пенсійному фонду функції по адмініструванню єдиного внеску,

що дало б можливість підвищити якість адміністрування та забезпечити належний рівень збирання страхових коштів, забезпечити більш якісне обслуговування застрахованих осіб при використанні даних Реєстру застрахованих осіб щодо сплачених страхових внесків. Відповідний законопроект (№9569) було подано Урядом на розгляд Верховної Ради України, але не було підтримано.

Пріоритетними завданнями залишаються напрями роботи щодо:

- недопущення прийняття у запропонованій редакції законопроектів (№№3115, 2743, 12209), ухвалення яких негативно вплине на функціонування системи соціального страхування та погіршить рівень соціального захисту працівників;

- відновлення у повному обсязі відшкодування шкоди потерпілим від нещасного випадку на виробництві, у т.ч. лікування, забезпечення ліками та медичними виробами, протезуванням тощо;

- недопущення при запровадженні накопичувального пенсійного забезпечення погіршення фінансового стану системи соціального страхування, гарантування збереження пенсійних накопичень і повернення їх учасникам системи, забезпечення дієвого контролю за накопичувальною системою тощо;

- удосконалення солідарної пенсійної системи на засадах справедливості, прозорості і зрозумілості, значного зменшення кількості осіб, які отримують пенсії нижче фактичного прожиткового мінімуму, збільшення рівня заміщення у солідарній пенсійній системі;

- продовження роботи щодо збільшення тривалості виплати допомоги по безробіттю та підвищення її розміру, зменшення видатків у сфері соціального страхування на фінансування нестрахових видатків (на допомогу для започаткування/розвитку власної підприємницької діяльності, надання різних дотацій і компенсацій роботодавцям тощо).

2.5. Діяльність ФПУ у сфері комунікацій, запровадження новітніх інформаційних технологій

Об'єктивна і виважена профспілкова інформація має велике значення для людей. Вона корисна, допомагає в інформаційному вакуумі воєнного часу бути в курсі того, що відбувається в країні і профспілковому житті. Через її поширення спільчани можуть отримати відповіді на найбільш важливі для працівників

питання щодо соціально-економічного захисту, трудової реформи, безпеки праці, – це додаткова можливість поділитися досвідом діяльності профспілкових організацій у складних умовах воєнного часу.

Профспілкові засоби комунікації першочергово фокусують свою увагу на висвітленні роботи ФПУ в

умовах воєнного стану та сприянні захисту країни і громадян від російської агресії, фінансової профспілкової допомоги ЗСУ. Значним є кейс матеріалів, які презентують гуманітарну роботу ФПУ та її членських організацій. Велика увага приділяється висвітленню міжнародної роботи ФПУ. Надаються роз'яснення щодо трудового законодавства, оплати праці, майнових питань, надання житлових субсидій, виплати пенсій тощо.

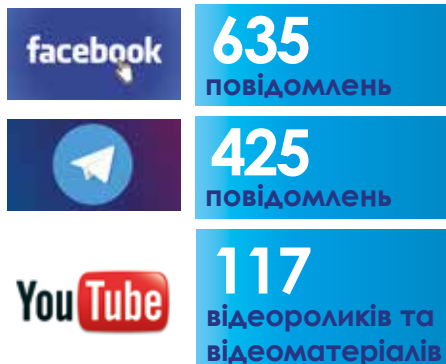
Попри всі економічні труднощі, російську агресію, редакція газети «Профспілкові вісті» не припиняла своєї роботи. У період 2021-2024 рр. вийшло 208 випусків, із яких понад 50 спецвипуски. Опубліковано 96 інтерв'ю спікерів ФПУ.

Незмінною популярністю користується журнал «Бібліотечка голови профспілкового комітету». Видання, яке надає практичну, методичну, інформаційну допомогу головам профкомів, профактивістам із конкретних питань профспілкової діяльності. У 2021-2024 рр було випущено 48 Бібліотечок.

З початку 2024 року створено і постійно наповнюється акаунт у «Офіційному представництві ФПУ в соцмережі «X» (Twitter)», підготовлено і розміщено 271 повідомлення власної інформації у перекладі англійською мовою, що дає можливість донести інформацію про події та заходи ФПУ, її членських організацій до міжнародної аудиторії. Споживачами такої інформації серед інших користувачів є керівництво МКП/СКП, МОП, наці-

ональних профцентрів. Спостерігається стабільне зростання читачької аудиторії.

Активно проводиться робота і в популярних соціальних мережах. Лише за 2024 рік пресцентром ФПУ підготовлено і розміщено власної інформації:

У 2021–2024 рр. як засіб оперативного реагування та подачі інформації на широку аудиторію та журналістський загал, проводилися пресконференції, брифінги в агенціях **Укрінформ. Інтерфакс**. Проведено широку **медіа-дискусію в Укрінформі** на тему «Соціально-трудова адаптація і реабілітація постраждалих під час війни цивільних та військовослужбовців за підтримки соціальних партнерів». **Проводились міжнародні медійні заходи із залученням МКП, СКП, МОП.**

Здійснюється електронна розсилка найцікавіших матеріалів – інформацій через систему «Профтелеграф»:

2021	2022	2023	2024
79	128	117	167

Пресцентр оперативно реагує на події та заходи діяльності ФПУ, всеукраїнських профспілок, територіальних профоб'єднань. У 2021-2024 рр. для Офіційного вебпорталу ФПУ було підготовлено і розміщено повідомлень:

2021	2022	2023	2024
1894	2053	1859	2004

Через електронні бази поширено повідомлень для ЗМІ:

2021	2022	2023	2024
209	255	201	243

У газеті «Профспілкові вісті» у рубриці «Регіони» – надруковано 216 матеріалів, отриманих від дописувачів з місць.

Матеріали про діяльність ФПУ виходили в загальнонаціональних друкованих виданнях «Голос України», «Урядовий кур'єр», газеті «Кадровик», журнали «Охорона праці».

На жаль, повною мірою не вдається залучити до співпраці та висвітлення профспілкової діяльності загальнонаціональні телеканали, які об'єднані в рамках телемарфону «Єдині новини», Голова ФПУ презентував профспілкову позицію, поза цим проектом, на телеканалі «Київ», «Суспільному» та «Українському радію».

На постійній основі висвітлюється діяльність НТСЕР, СПО, соціальних фондів, Пенсійного фонду та Центру зайнятості, Антикризисового штабу.

Проводяться тематичні інформаційні кампанії на захист трудо-

вих прав працівників проти лібералізації трудових відносин провладною більшістю через законотворчий процес за справедливу трудову реформу, дотримання майнових прав профспілок, а також щодо діяльності профспілок на прифронтових територіях: Харківської, Полтавської, Запорізької, Дніпропетровської, Миколаївської і Херсонської областей.

На виконання Меморандуму з Національною спілкою журналістів проведено три журналістських онлайн-форуми.

Проведено 4 семінари-тренінги з відповідальними за інформаційну роботу у членських організаціях ФПУ, редакторами профспілкових ЗМІ.

Щотижня, починаючи з 2022 року, виходить електронний інформаційно-аналітичний продукт пресцентру «Дайджест новин» – найактуальніших подій та заходів ФПУ, всеукраїнських профспілок та територіальних профоб'єднань. Всього підготовлено і поширено 162 випуски.

Аналітичні матеріали від експертів, зокрема МОП, МКП, ЄКП, з актуальних питань розвитку профспілкового руху поширюються на Офіційному вебпорталі ФПУ, профспілкових акаунтах у соцмережах, друкуються в газеті «Профспілкові вісті».

Випускається друкована агітаційно-пропагандистська продукція (брошури, буклети, методичні матеріали, інформаційні звіти). Серед них: «ФПУ в умовах воєнного стану» з перекладом

на англійську мову і «Законопроекти, які суттєво зачіпають права та інтереси найманих працівників та профспілок», «Декларація Профспілкового саміту на підтримку України», матеріали щодо участі профспілок у післявоєнному відновленні України, «Довідник міжнародних профоб'єднань та організацій, з якими співпрацює ФПУ», «Профспілкова дипломатія діє», «Побудова каналів комунікації в умовах змін» (Комунікаційна стратегія), «Карта молодіжної комунікації», «Хроніка боротьби за майно, яке створено працею і коштами членів профспілок» та багато інших. У період 2021-2024 випущено 39 видань.

У Будинку спілок на 4 поверсі оформлено вестибюль агітаційними матеріалами і розгорнуто **фотовиставку**, присвячену профспілковцям, які стоять на захисті Батьківщини, а також за сприяння первинної організації Профспілки працівників авіабудування та машинобудування України в АТ «АНТОНОВ» та народним фотоклубом «кар» перед будинком на вулиці розгорнуто **фотоінсталяцію «Три роки героїчного спротиву і праці задля захисту української незалежності і європейської безпеки»**.

Для оформлення інформаційних повідомлень на Офіційному вебпорталі ФПУ та у соцмережах пресцентр використовує власні

фотоматеріали. У середньому упродовж року понад **5 тис. фотознімків**.

На виконання п. 13 «Новітні інформаційні технології – у діяльність кожної профспілкової організації» Стратегії діяльності ФПУ на 2021-2026 рр. «Час дій та якісних змін», пресцентр працює над запровадженням інновацій.

З метою покращення комунікації із членами профспілок та створення цифрового інструменту для участі профспілкових працівників та активістів різних рівнів у профспілковій діяльності запроваджується новий мобільний застосунок «Профспілка цифрова».

У рамках взаємодії з соціальними партнерами, поширення інформації про їхню діяльність введено в дію окремий сайт Спільного профспілкового органу на ресурсах Офіційного веб-порталу ФПУ, який активно працює.

За сприяння Фонду ім. Ф. Еберта розроблено та запроваджується типовий сайт профспілкової організації, а також пілотний проєкт на базі Профспілки працівників культури України.

Наразі розробляється новий технологічний модуль «Профспілкова книга пам'яті», що розповідатиме про життєвий шлях героїв-спілчан, які віддали своє життя, захищаючи українську землю, і спілчан, які загинули під час виконання трудових обов'язків.

3. СОЦІАЛЬНИЙ ДІАЛОГ ТА КОЛЕКТИВНО-ДОГОВІРНЕ РЕГУЛЮВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

СИТУАЦІЯ У СОЦІАЛЬНОМУ ДІАЛОЗІ

Профспілки підтримують син уряду, профспілок та роботодавців. Принципи соціального діалогу як основу взаємовідно-

ПРОТЯГОМ 2021–2024 РР. ОПРАЦЬОВАНО:

проектів нормативно-правових актів – **3219**

зокрема

законів України – **889**

указів Президента України – **21**

постанов Верховної Ради України – **12**

актів Кабінету Міністрів України – **893**

нормативних актів центральних органів виконавчої влади – **1326**

постанов правління Пенсійного фонду України та фондів соціального страхування – **78**

За ініціативи керівництва СПО об'єднань профспілок Секретаріатом СПО постійно проводився моніторинг сайту Верховної Ради України в частині надходження законопроєктів. За звітний період членами СПО об'єднань профспілок було опрацьовано та підтримано понад 1015 проєктів без надсилання офіційної позиції СПО об'єднань профспілок.

Підготовлено понад 600 ініціативних листів СПО об'єднань профспілок щодо проведення узгоджувальних процедур, консультацій, надання інформації, лобювання законопроєктів, які істотно зачіпають права та інтереси найманих працівників і профспілок тощо.

Варто відзначити, що в умовах воєнного стану окремі форми соціального діалогу не здійснюються, а саме: засідання Уряду проводяться у закритому режимі, а спільний лист профспілок, роботодавців та Асоціації міст України про відновлення участі їх уповноважених представників у засі-

даннях Уряду, урядових комітетів, робочих групах, інших заходах не змінив поточного стану справ.

Після невеликої перерви поновлено участь профспілкового представника у засіданнях Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів.

Упродовж звітнього періоду представники профспілок взяли участь у 114 засіданнях Комітету в режимі відеоконференції, на яких розглянуто понад 1090 проєктів актів законодавства, із них надано пропозиції до більшості законопроєктів.

Найбільш ефективною за результативністю в умовах воєнного стану залишається робота у робочих групах, утворених центральними органами виконавчої влади та профільними комітетами Парламенту, побудована на принципах соціального діалогу у знайдених компромісних рішеннях.

Діяльність **Національної тристоронньої соціально-економічної ради як головного майданчи-**

ка соціального діалогу на національному рівні, майже не здійснюється. Протягом останніх 10 років майже п'ять років НТСЕР була недієвою через очікування призначення Президентом України Голови НТСЕР. Також у зазначений період близько шести років Секретаріат Національної ради очолює виконуючий обов'язки секретаря, що негативно позначається на організації діяльності НТСЕР.

Враховуючи нагальну потребу у підвищенні статусу НТСЕР, профспілкова сторона вважає, що саме цей майданчик в умовах воєнного стану має активізуватися та ефективно використовуватися всіма учасниками соціального діалогу.

Попри тимчасове призупинення підбиття підсумків **виконання положень Генеральної угоди на 2019-2021 роки у зв'язку зі збройною агресією** РФ сторони Генеральної угоди продовжують конструктивно працювати в її рамках. Профспілки та Уряд України щорічно здійснюють обмін інформацією щодо стану виконання Угоди.

Викликає занепокоєння той факт, що до процесів соціального діалогу нерідко залучаються маловідомі представники інститутів громадянського суспільства замість повноважних представників репрезентативних організацій (об'єднань) профспілок і організацій роботодавців.

У Пакті європейського соціального діалогу, укладеному євро-

пейськими соціальними партнерами у березні 2025 року, вчергове було **наголошено на необхідності розмежування соціального та громадського діалогів**, що є вкрай актуальним на теренах України.

Європейська комісія в Аналітичному звіті щодо заявки України на членство в ЄС констатувала, що Україна перебуває на ранній стадії підготовки у сфері соціальної політики та зайнятості та все ще потребує усунення значних недоліків у своєму трудовому законодавстві. Особливу увагу Єврокомісія звернула на потребу покращення соціального діалогу.

Для того, щоб роль соціального діалогу та його рівень посилились, насамперед необхідно розвивати не показовий, а реальний соціальний діалог, який враховує бачення всіх, а не однієї сторони, а також поваги з боку саме Урядової сторони до інших сторін соціального діалогу, зокрема відсутності фактів кулуарного прийняття важливих для суспільства рішень.

ДИНАМІКА УКЛАДАННЯ КОЛЕКТИВНИХ ДОГОВОРІВ ТА УГОД

За офіційними даними Державної служби статистики України, у 2021 році укладено 43154 колективних договорів, що охоплює 70,2% облікової кількості штатних працівників.

Офіційні дані Держстату України за 2022-2024 роки щодо кількості укладених колективних договорів відсутні через умови воєнного стану.

Окрім того, за даними Міністерства економіки України, укладено 98 галузевих (міжгалузевих) угод та 28 територіальних угод.

Порівняльна таблиця показників всеукраїнських профспілок – членських організацій ФПУ¹

№	Назва показників	Станом на 01.04.2021 (за 2020 рік)	Станом на 01.04.2023 (за 2022 рік)	Станом на 01.04.2024 (за 2023 рік)
1.	Кількість первинних організацій профспілки	38 975	28 235	28 310
2.	Кількість укладених колективних договорів, одиниць	37 174	26 480	26 322
3.	Кількість працівників, охоплених колективними договорами	3 213 947	2 168 682	2 276 945
4.	Кількість первинних організацій профспілки, де колективним договором встановлено мінімальну місячну тарифну ставку (оклад) на рівні чи вище рівня, визначеного галузевою угодою	14 366	7511	14 142

Порівняльна таблиця показників територіальних профоб'єднань ФПУ

№	Назва показників	Станом на 01.04.2021 (за 2020 рік)	Станом на 01.04.2023 (за 2022 рік)	Станом на 01.04.2024 (за 2023 рік)
1.	Кількість первинних організацій профспілки	41 405	27 865	27 084
2.	Кількість укладених колективних договорів, одиниць	39 050	26 256	25 410
3.	Кількість працівників, охоплених колективними договорами	3 255 908	2 330 872	2 270 841
4.	Кількість первинних організацій профспілки, де колективним договором встановлено мінімальну місячну тарифну ставку (оклад) на рівні чи вище рівня, визначеного галузевою угодою	26 097	17 008	17 567

¹ Тут і далі інформація сформована за даними членських організацій ФПУ щорічно станом на 1 квітня, на виконання постанови Президії Федерації профспілок України №П-8-18 від 13 грудня 2006 року «Про звітність членських організацій» (у редакції постанови Президії ФПУ від 27.03.2024 №П23/5).

НОВІ ПІДХОДИ ДО ВЕДЕННЯ КОЛЕКТИВНИХ ПЕРЕГОВОРІВ У ВОЄННИЙ ПЕРІОД

У 2023 році багаторічна робота експертів, фахівців, профспілковців та роботодавців завершилася прийняттям законів України:

– «Про колективні угоди та договори»;

– «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності за порушення вимог законодавства про колективні угоди та договори».

Вони запроваджують нові правила колективно-договірної роботи в країні та посилюють адміністративну відповідальність у цій сфері. Вищезазначені закони наберуть чинність через шість місяців від дня припинення чи скасування воєнного стану.

На виконання Національної стратегії у сфері прав людини на 2021-2023 роки при НСПП було утворено робочу групу на тристоронній основі для напрацювання проєкту Закону України «Про колективні трудові спори», який було доопрацьовано у Комітеті Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів та зареєстровано групою народних депутатів у Верховній Раді України за реєстраційним №12034 від 16.09.2024, а також були зареєстровані супутні

до нього проєкти законів України:

– «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності за порушення вимог законодавства про колективні трудові спори» (реєстр. №12035),

– «Про внесення змін до Закону України «Про судовий збір» щодо розміру судового збору у справах про колективні трудові спори» (реєстр. №12036),

– «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо участі у страйках» (реєстр. №12037).

У вересні 2023 року Національна служба посередництва і примирення виступила з ініціативою щодо розробки нової редакції Закону України «Про соціальний діалог в Україні», метою якого є модернізація соціального діалогу. Розпорядженням НСПП від 27 вересня 2023 року №108 утворено відповідну робочу групу. Наразі проведено 25 засідань робочої групи з підготовки законопроєкту та 3 засідання фокус-групи, у яких взяли участь представники міністерств, експерти і члени робочої групи, які працюють над законопроєктом.

Попри тенденцію до скорочення сторони соціального діалогу продовжують працювати у рамках **53 галузевих (міжгалузевих) угод та **20** територіальних угод.**

Пролонговано дію **24 галузевих (міжгалузевих) угод та **20** територіальних угод.**

За інформацією членських організацій ФПУ, роботу з перегляду або укладення нових колективних договорів, галузевих та територіальних угод, як правило, призупинено до припинення або скасування воєнного стану.

За даними всеукраїнських галузевих профспілок, на підприємствах, в установах та організаціях кількість колективних договорів, термін дії яких продовжено, стано-

вить **6214 (або 23,6%)** від загальної кількості укладених і зареєстрованих колективних договорів.

За даними територіальних профоб'єднань, на підприємствах, в установах та організаціях кількість колективних договорів, термін дії яких продовжено, становить **7328 (або 28,8%)** від загальної кількості укладених і зареєстрованих колективних договорів.

НА ШЛЯХУ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ. ДО НОВОГО СУСПІЛЬНОГО ДОГОВОРУ В УКРАЇНІ

В Україні соціальний діалог здійснюється відповідно до Закону України «Про соціальний діалог в Україні», конвенції Міжнародної організації праці та інших нормативно-правових актів.

16 вересня 2014 року Україна, ратифікувавши Угоду про асоціацію між Україною та ЄС, підтвердила шлях розвитку на принципах демократії, сприяння та розвитку громадянського суспільства.

Угода про асоціацію між Україною та ЄС передбачає зобов'язання України гармонізувати своє законодавство зі значною кількістю директив ЄС у сфері зайнятості, соціальної політики та рівних можливостей. Крім того, як член Міжнародної організації праці (МОП),

Україна ратифікувала 71 конвенцію МОП, з яких 61 є чинною.

23 червня 2022 року Європейська рада надала Україні статус країни-кандидата на вступ до ЄС. Зазначене передбачає потребу в імплементації директив, у яких право на інформування і консультації з працівниками захищається або має так чи інакше бути реалізованим. Таким чином, в рамках офіційного скринінгу відповідності законодавства України стандартам Європейського Союзу за переговорним розділом 19 «Соціальна політика та зайнятість» знаходиться ряд директив ЄС.

Федерацією профспілок України було ініційовано напрацювання проекту Національно-

го соціального пакту про спільні дії щодо орієнтованого на людину відновлення України, який 28.10.2024 року односторонньо було підтримано на засіданні СПО об'єднань профспілок на національному рівні.

Сторони соціального діалогу на національному рівні підтримали зазначену ініціативу та запропонували доопрацювати проєкт Національного соціального пакту на базі Національної тристоронньої соціально-економічної ради.

Водночас, 31 січня 2024 року на Саміті соціальних партнерів ЄС у Валь-Дюшесі (Бельгія) була прийнята Тристороння декларація про процвітаючий європейський соціальний діалог. Як результат, 5 березня 2025 року було укладено Пакт європейського соціального діалогу.

Враховуючи умови воєнного стану, економічну нестабільність та потребу адаптації української

праці до стандартів ЄС, імплементація Пакту європейського соціального діалогу вимагає комплексного підходу сторін соціального діалогу. Це стосується як зміцнення національного соціального діалогу на всіх рівнях, так і забезпечення ефективної участі соціальних партнерів на ранніх етапах у процесах законотворення, стратегічного планування, відновлення та євроінтеграції. Головну увагу має бути зосереджено на інституційному зміцненні соціального діалогу, гарантуванні гідних умов праці та економічного відновлення через справедливий перехід до нової моделі розвитку.

Водночас Пакт європейського соціального діалогу можна буде використати як дороговказ під час доопрацювання проєкту Національного соціального пакту про спільні дії щодо орієнтованого на людину відновлення України.

4. ВПЛИВ ВІЙНИ НА ОРГАНІЗАЦІЙНУ ТА ФІНАНСОВУ ДІЯЛЬНІСТЬ ФПУ, СТАБІЛЬНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОФСПІЛОК

ВПЛИВ ВІЙНИ НА ОРГАНІЗАЦІЙНУ СТРУКТУРУ ФПУ

Повномасштабна війна, розв'язана росією проти України, кардинально змінила всі аспекти суспільного життя, зокрема і сферу трудових відносин. У цих умовах профспілки зіткнулися з безпрецедентними викликами: масовими руйнуваннями підприємств, втратою робочих місць, міграцією працівників та змінами в законодавстві. Війна змусила профспілковий рух не лише боротися за збереження своїх структур, а й шукати нові підходи до захисту трудових прав, адаптуючись до воєнних реалій та активно підтримуючи працівників, які опинилися у скрутному становищі.

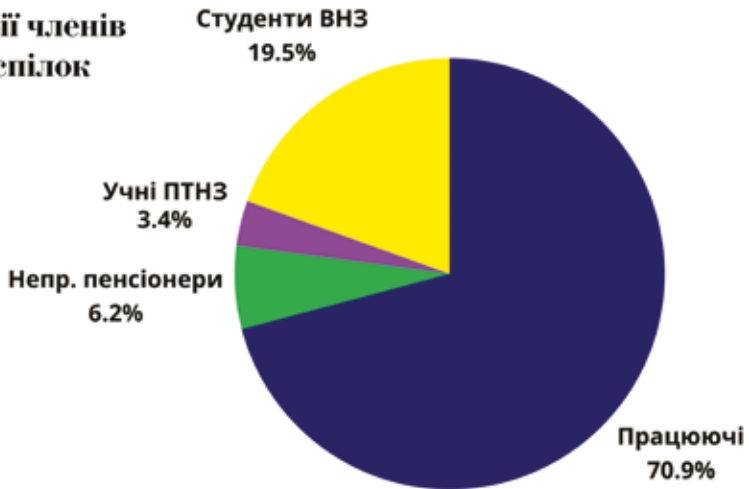
Станом на початок 2025 року до складу Федерації профспілок України входить **71** членська організація, із них **46** всеукраїнських профспілок і **25** територі-

альних профоб'єднань.

Загальна чисельність членів профспілок станом на 1 січня 2025 року становила **2 621 875** осіб, з них **1 858 108** осіб (70,9%) – працюючі члени профспілок. Молодь у складі всеукраїнських профспілок становить **922 997** осіб, або **35,2%** від загальної чисельності, з них працююча молодь – **322 331** особа, або, відповідно, 12,3%, студентів – **511 698**, або 19,5%, учнів ПТНЗ – **88 968** осіб, або 3,4%. Непрацюючих пенсіонерів, які перебувають на профспілковому обліку, **163 101** особа, або 6,2%. Жінки становлять **1 505 703** особи, або 57,3%.

Категорії членів профспілок

Під час війни в Україні профспілковий рух зіткнувся з низкою викликів, що призвели до скорочення членства та трансформації профспілкових структур.

За період повномасштабної війни, від 2022 року, профспілковий рух втратив 306 тис. спілчан (10,5%) та майже 5 тис. (14,5%) первинних профспілкових організацій.

Загалом за період від VIII З'їзду ФПУ (травень 2021 рік), загальна чисельність членів профспілок у складі ФПУ скоротилася на 1,4 млн спілчан.

Основними причинами скорочення профспілкового членства є війна росії проти України, щоденні ракетні обстріли і бомбардування, руйнування промисловості, інфраструктури та об'єктів соціально-гуманітарної сфери, що призводить до призупинення діяльності підприємств й установ та евакуації громадян України з цих територій. Як наслідок, зменшу-

ється кількість працюючих та втрачається їхній зв'язок із профспілковою організацією.

Також на стан профспілкового членства впливають окремі чинники соціально-економічного характеру, зокрема підвищення податків, зростання загальних витрат домогосподарств, призупинення дії колективних договорів, зменшення кількості працівників і, відповідно, кількості членів профспілок в умовах продовження адміністративно-територіальної реформи тощо.

Разом з тим, статистичні дані за період війни свідчать про певну стабілізацію чисельності профспілкового членства. Якщо у перший рік війни профспілкове членство скоротилося на 25%, у 2023 році статистичні показники були на 6,5% менше, то упродовж 2024 року всеукраїнські профспілки скоротили своє членство на 4,8%. Певною мірою це може свідчити про уповільнення темпів падіння профспілкового членства.

Навіть у воєнний час профспілки залишаються важливим інститутом громадянського суспільства, а Федерація профспілок України є затребуваною інституцією та консолідуючим елементом профспілкового руху України.

Так, уже в час великої війни, до складу ФПУ прийнято Всеукраїнську профспілку захисників України, спортсменів та працівників сфер. Активна діяльність та розвиток цієї профспілки засвідчили позитивне сприйняття суспільством профспілок, як правозахисної організації, що орієнтована на захист прав працівників, зокрема військових.

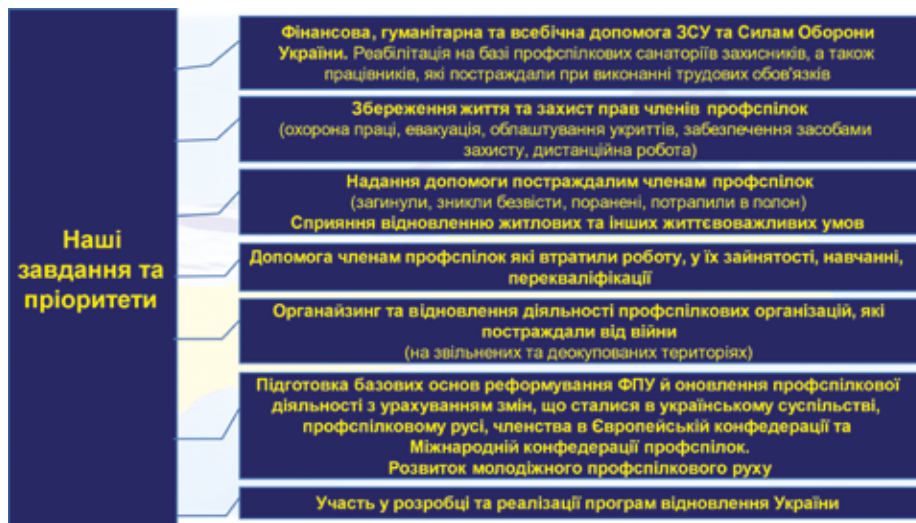
Федерація профспілок України залишається структурованою організацією за галузевим та територіальним принципом.

Розгалужена організаційна побудова дає можливість укладати колективні договори та угоди різних рівнів (галузеві, територіальні

тощо), які є правовими актами захисту працівників – членів профспілок.

Організаційна структура всеукраїнських профспілок складається з **29 076** первинних організацій, **138** – об'єднаних організацій; **340** – міських організацій (окрім м. Києва), **793** – районних, **502** – територіальних, **470** – обласних організацій. Всього всеукраїнські профспілки мають у своїх структурах **31 056** організацій профспілок різних рівнів. Загальна чисельність штатних працівників профспілкових організацій усіх рівнів становить **4 483,65** одиниць.

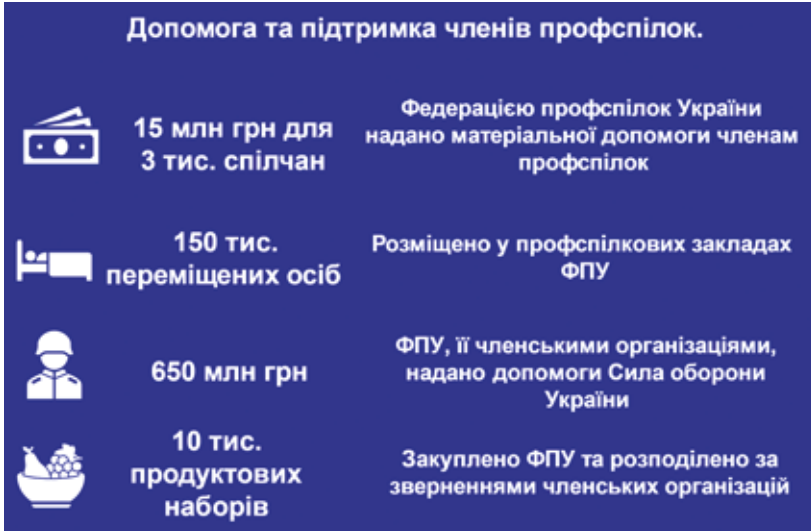
В умовах війни, змін та втрат економіки, трансформації окремих суспільних процесів ФПУ та її членські організації були змушені переглянути стратегічні пріоритети діяльності, з урахуванням викликів, що постали в умовах дії воєнного стану:

Одним із напрямів діяльності ФПУ, її членських організацій в умовах війни стала допомога Збройним Силам України та постраждалим членам профспілок. З цією метою ФПУ створено Штаб

з гуманітарної допомоги постраждалим членам профспілок.

Протягом 2022–2024 років Гуманітарним штабом ФПУ надано:

ФПУ підтримує профспілкові організації та сприяє їх діяльності в умовах війни. Наприклад, з метою підтримки та організації діяльності профспілкових структур у регіонах, наближених до зони бойових дій, ФПУ реалізовано освітній проєкт «Посилення стійкості профспілок в Україні» (2023) для керівників членських організацій ФПУ, працівників апаратів всеукраїнських профспілок, територіальних профоб'єднань, а також профспілкових активістів інших організаційних ланок профспілок, що відповідають за розвиток профспілкового руху, мотивацію профспілкового членства та організаційну роботу профспілки. У рамках проєкту проведено 9 онлайн тренінгів для

двох груп учасників.

Також відновлено практику проведення Днів ФПУ в регіонах (2024). Зустрічі із профспілковим активом проведено у Дніпропетровській, Кіровоградській, Полтавській, Черкаській та Хмельницькій областях.

У співпраці з організацією Union to Union (Швеція) проведено 10 семінарів-тренінгів «Психологічна безпека і підтримка ментального здоров'я працюючих в умовах війни». Учасники тренінгів представляли такі регіони: Вінницька, Дніпропетровська, Донецька, Закарпатська, Запорізька, Київська, Луганська, Миколаївська, Полтавська, Сумська, Чернігівська, Черкаська, Харківська області та м. Київ. Додатково, за запитом

профспілки, проведено семінар з ментального здоров'я для активістів Профспілки працівників вугільної промисловості України, які представляли профспілкові організації Донецької області.

Важливим напрямом діяльності ФПУ залишається методична підтримка профспілкових організацій.

За період війни Департаментом профспілкового руху та зв'язків з громадськими організаціями підготовлено брошури:

- «Профспілкова абетка»;
- «Профспілки та роботодавці: партнерство заради добробуту людей»;
- «Хочеш захистити свої права – створи профспілку»;

– «Звітно-виборна профспілкова кампанія в умовах воєнного стану в Україні».

Також було підготовлено «Гайд з молодіжної політики у профспілках», «Збірник матеріалів профспілкового органайзера».

В умовах війни відновлено та налагоджено практику підвищення кваліфікації профспілкових працівників та активістів на базі

Академії праці, соціальних відносин і туризму.

Науковцями Академії, за участі представників органів влади, місцевого самоврядування та роботодавців, проводяться конференції з питань збереження трудового потенціалу, реформи адміністративно-територіального устрою та євроінтеграції.

Зокрема, проведено Публічну дискусію «Збереження трудового потенціалу та роль профспілок в умовах адміністративно-територіальної реформи та війни» (листопад 2024).

Триває робота з відзначення профспілкових активістів, членів профспілок.

Федерація профспілок підтримує зворотний зв'язок із членами профспілок. У 2021-2024рр. ФПУ отримала **14381 листів** та **495 звернень від** членів профспілок. Від членських організацій надійшло **4601 звернень**, їх структурних ланок – **227 звернень**. Для виконання структурним підрозділам **надано 586 доручень**.

МОЛОДІЖНА РАДА ФПУ

Одним з пріоритетних напрямів роботи Федерації профспілок України, її членських організацій є молодіжна політика.

На початок 2025 року, відповідно до статистичного звіту, у структурі Федерації профспілок України молодь становить **965,4 тис. осіб (35,3%)**, з них працюючої **311,3 тис. осіб (11,4%)**, студентської **561,7 тис. осіб (20,5%)**, учнівської **92,4 тис. осіб (3,4%)**.

Повномасштабне вторгнення російської федерації на територію України значно змінило вектори діяльності МР ФПУ та реалізацію молодіжної політики в профспілках загалом.

Діяльність МР ФПУ у період 2022–2025 років стала важливою платформою для підтримки молоді в умовах складних суспільно-економічних викликів, спричинених повномасштабним втор-

гненням росії в Україну.

Одним із ключових напрямів роботи стала організація освітніх проєктів. За підтримки Міжнародної організації праці (МОП) у рамках програми **«Посилення стійкості профспілок в Україні»** у 2023 році було проведено серію навчальних семінарів і тренінгів для молодих профспілкових лідерів. Також у 2023 та 2024 роках було проведено II Всеукраїнський молодіжний форум **«Профспілкова молодь: твори своє майбутнє»** та III Всеукраїнський молодіжний форум: **«Молодь для України. Україна для молоді. 2.0. Освічена молодь – основа успішної відбудови країни»** відповідно. Форуми об'єднали понад 200 учасників з усіх регіонів України, соціальних та міжнародних партнерів, включно з представниками Європейської конфедерації профспілок (ЄКП).

Значну увагу приділено міжнародній співпраці, що дозволило посилити позиції української профспілкової молоді на європейській арені та її представництво в молодіжних профспілкових структурах. Представники МР ФПУ брали активну участь у заходах МКП та ЄКП, зокрема у Конгресах двох організацій, адвокаційних солідарних кампаніях у Великій Британії, зустрічах із профспілковими організаціями Швеції, Німеччини, Норвегії, Нідерландів та Австрії.

Станом на сьогодні МР ФПУ має наступне представництво в молодіжних профспілкових орга-

нізаціях: молодіжний комітет МКП, ЄКП, Панєвропейської регіональної ради МКП, Європейського молодіжного комітету Інтернаціоналу будівельників і деревообробників, Молодіжній раді ITF, молодіжному комітеті Європейської федерації профспілок громадського обслуговування. Також налагоджується співпраця з молодіжною мережею IndustryALL Global та PSI.

В умовах війни важливою складовою роботи стала волонтерська діяльність. Члени МР ФПУ активно підтримують військових, організовуючи акції зі збору гуманітарної допомоги, виготовлення маскувальних сіток і окопних свічок. За підтримки міжнародних партнерів було забезпечено надання допомоги молодим профспілковим лідерам, які несуть службу в ЗСУ. Волонтерські ініціативи Ради демонструють приклад єдності й солідарності в найскладніші часи. Також МР ФПУ було організовано виставку **«Обличчя української молоді»** та на сайті ФПУ розміщено портал **«Історії профспілкової молоді»**.

Щодо інформаційної діяльності МР ФПУ, також було створено відеоматеріали про роль профспілок під час війни, які презентували на міжнародних конференціях і форумах. Це дозволило не лише розповісти про виклики, з якими стикається молодь в Україні, але й зміцнити міжнародну підтримку українських працівників.

ЗМІЦНЕННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ФПУ – ФІНАНСОВО-БЮДЖЕТНА ПОЛІТИКА

Надходження членських внесків до ФПУ на забезпечення статутної діяльності ФПУ становили:

– у 2021 році 10971,1 тис. грн, план виконано на 79,5%;

– у 2022 році 6385,5 тис. грн, що на 41,8% менше минулого року,

план виконано на 98,4%;

– у 2023 році 6864,2 тис. грн, що на 7,5% більше минулого року, план виконано на 76,0%;

– у 2024 році 7635,8 тис. грн, що на 11,2% більше минулого року, план виконано на 80,5%.

ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

У 2022 році на утримання ВПО, які перебували у профспілкових майнових комплексах, витрачено 83 260,5 тис. грн.

Інституційна підтримка членських організацій ФПУ – територіальних профоб'єднань в областях, де відбувалися активні бойові дії та сконцентрована велика кількість ВПО, становила 5 215,4 тис. грн.

Матеріальну допомогу постраждалим членам профспілок надано на суму 7489,2 тис. грн.

На усунення пошкоджень профспілкових будівель територіальних профоб'єднань виділено 2 831,2 тис. грн – будинки спілок у регіонах, де відбувалися активні бойові дії, – Харківська, Миколаївська, Херсонська, Чернігівська, Луганська, Донецька області.

Гуманітарна підтримка постраждалих членів профспілок на суму 1714,0 тис. грн. – було здійснено фінансування на формування, транспортування продуктових наборів.

У 2023 році фінансову підтримку для надання допомоги профспілчанам, постраждалим внаслідок військової агресії рф, отрима-

ла 31 всеукраїнська профспілка на загальну суму 4 594,4 тис. грн.

Внаслідок ворожих обстрілів та підриву росією Каховської ГЕС для підтримки постраждалих членів профспілок 6 обкомів Херсонської області отримали допомогу на суму 759,3 тис. грн.

7 територіальних профоб'єднань отримали допомогу для постраждалих членів профспілок на суму 1 514,7 тис. грн.

Матеріальну допомогу на загальну суму 1 970,6 тис. грн у вигляді продуктових наборів отримали 4 322 членів профспілок у регіонах, які найбільше зазнали обстрілів рф.

Окрім вищезазначеного, отримані кошти міжнародної допомоги були використані на усунення пошкоджень профспілкових будівель на суму 2 405,9 тис. грн.

На утримання та підтримку ВПО, які перебували у профспілкових майнових комплексах ПрАТ «Укрпрофоздоровниця» та суб'єктів господарювання членських організацій ФПУ у регіонах, було направлено 62 107,2 тис. грн.

У 2024 році фінансову підтримку для надання допомоги профспілчанам, постраждалим внаслідок воєнної агресії РФ, та потерпілим на виробництві внаслідок воєнної агресії Росії, отримали 18 всеукраїнських профспілок на загальну суму 1 898 тис. грн.

6 територіальних профоб'єднань у регіонах, де відбуваються бойові дії, отримали допомогу на суму 956 тис. грн на підтримку інституційної спроможності та відновлення статутної діяльності, матеріальну підтримку постраждалих членів профспілок.

На підтримку військових під-

розділів України направлено 862,9 тис. грн, з яких **надійшло від членських організацій 640,6** тис. грн.

Надано допомогу у розмірі 68,1 тис. грн Київській обласній організації профспілки працівників соціальної сфери для здійснення благодійної акції з привітання з нагоди новорічних свят дітей, які залишилися без батьківського піклування і перебувають у закладах Київської області.

Коштів міжнародної допомоги на підтримку майнових закладів для утримання ВПО у 2024 році не надходило.

5. ПРОБЛЕМИ, ВИКЛИКИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ ЩОДО ВЛАСНОСТІ ПРОФСПІЛОК

Наслідком роботи майнового комплексу ФПУ за період 2020-2024 років є покращення фінансового результату: зі збитку у розмірі 103,9 млн грн за 2020 рік до прибутку у розмірі

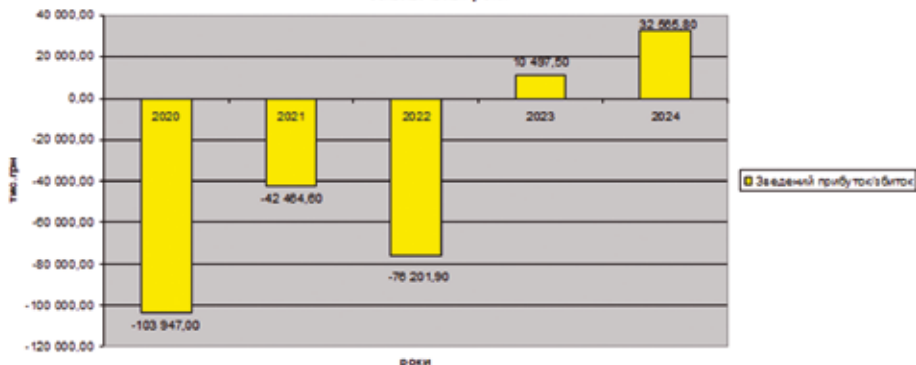
32,5 млн грн за 2024 рік.

Зведені доходи за аналізований період зросли на 259,5 млн грн, або на 19,5% (з 900,1 млн грн за 2020 рік до 1,59 млрд грн за 2024 рік).

Загальні доходи суб'єктів господарювання майнового комплексу ФПУ за 2020-2024 роки (тис.грн)

Зведений прибуток/збиток суб'єктів господарювання майнового комплексу ФПУ за 2020-2024 роки

Динаміка роботи майнового комплексу ФПУ по роках свідчить про те, що з найбільшими збитками підприємства спрацювали у 2020 та 2022 роках відповідно, у зв'язку із обмеженнями, пов'язаними з поширенням гострої респіраторної хвороби Covid-19 та початком повномасштабної військової агресії російської федерації проти України.

Санаторно-курортні заклади ПрАТ «Укрпрофоздоровниця» впродовж 2024 року продовжили роботу, розпочату ще з початку повномасштабної війни, спрямовану на адаптацію діяльності в умовах воєнного стану, яка передбачає збереження профспілкового майна, повне використання матеріально-технічної та лікувальної бази в умовах обмеженого енергопостачання, а також пошук потенційних споживачів санаторно-курортних послуг.

За 2024 рік дочірніми підприємствами та товариствами, створеними за участю ПрАТ «Укрпрофоздоровниця», фактично оздоровлено 63 144 особи, що майже відповідає 100% від запланованої кількості.

Із урахуванням відсутності замовлень з боку соціальних фондів та при обмеженому попиті з боку потенційних споживачів стратегія діяльності закладів була зорієнтована, у тому числі, й на укладання договорів з Національною службою здоров'я України (далі – НСЗУ), що передбачає модернізацію лікувальної бази шляхом придбання додаткового медич-

ного обладнання, відкриття нових медичних кабінетів, підготовки приміщень, формування штатів для надання послуг оздоровлення та реабілітації відповідно до вимог НСЗУ за програмою медичних гарантій. Така стратегія дала позитивні результати.

Так, з початку введення правового режиму воєнного стану в Україні по 31.12.2024 року в санаторно-курортних закладах ПрАТ «Укрпрофоздоровниця» оздоровлено 26 801 військовослужбовець та члени їхніх сімей за такими основними напрямками реабілітаційної допомоги у стаціонарних та амбулаторних умовах: кардіо, нейрореабілітація, м'язово-скелетна, пульмонарна, урологічна, гастроентерологічна, соматична, опорно-рухова реабілітації, післятравматичні стани, медико-психологічна реабілітація та ін.

Тривала робота з оздоровлення дітей за програмою літніх таборів у санаторіях «Карпати» та «Сонячне Закарпаття». У 2024 році було оздоровлено 3 476 дітей. Також ці два санаторно-курортні заклади доволі успішно працювали за програмою Є-Оздоровлення «Гроші ходять за дитиною». Послуги отримали 158 дітей.

Із початком повномасштабної російської агресії санаторно-курортними закладами ПрАТ «Укрпрофоздоровниця» було прийнято 25 820 внутрішньо переміщених осіб, з яких безкоштовно надавалися послуги проживання та харчування 8 066 особам.

У санаторно-курортних за-

кладах працює 293 лікаря та 444 медичні сестри, 20 лікарів мають науковий ступінь та 18 лікарів – почесні звання «Заслужений лікар України», «Заслужений працівник охорони здоров'я».

Упродовж 2024 року ПрАТ «Укрпрофтур» в умовах дії воєнного стану було реалізовано кілька важливих проєктів, спрямованих на проведення реконструкції, модернізації та оновлення матеріальної бази Товариства з метою покращення якості надаваних послуг, спрямованих на реабілітацію, оздоровлення та популяризацію активного способу життя в нинішніх надскладних умовах. Ці проєкти дали можливість покращити якість надаваних послуг та розширити їх асортимент, відкрити нові об'єкти, провести модернізацію й ремонт майнових об'єктів та інфраструктури, впровадити нові соціальні програми, спрямовані на підтримку військовослужбовців, дітей шкільного віку та людей, які потребують реабілітації й оздоровлення.

У рамках соціального проєкту спільними зусиллями органів управління ПрАТ «Укрпрофтур» та представників Херсонської обласної військової адміністрації в будівлі готелю «Турист» у місті Миколаїв вдалося відкрити новостворений Гуманітарний Хаб допомоги для вимушено переміщених осіб із Херсонщини під патронатом Херсонської ОВА.

Також одним із проєктів стало відкриття новозбудованого спортивно-оздоровчого басейну на Прикарпатті в ДЗСТ ЛОК «Верховина»

ПрАТ «Івано-Франківськтурист». Найбільший за розмірами басейн у цьому регіоні, обладнаний за сучасними стандартами та орієнтований на оздоровлення дітей і реабілітацію захисників та захисниць, розрахований на відвідувачів будь-якого рівня фізичної підготовки з метою їхнього оздоровлення лікувально-оздоровчими комплексами тренувань, плаванням та спеціальними заняттями для відновлення здоров'я і реабілітації. Варто зазначити, що у 2024 році на базі згаданого об'єкту та об'єктів ЗАТ «Тернопільтурист» було оздоровлено 4400 дітей шкільного віку.

Одночасно у м. Києві, на майновій базі будівлі готелю «Дружба», було відкрито сучасний спортивно-оздоровчий комплекс «Druzhba Sport», який пропонує широкий спектр послуг, а саме: усі види послуг тренажерної зали, групові та персональні тренування з відповідними спеціалістами, заняття фітнесом, стретчингом, бігові доріжки, консультації психолога, комплекс спортивно-оздоровчих послуг у критому басейні та в окремій SPA-зоні. Для активного заняття спортом відповідної категорії відвідувачів створено зону кросфіту та боксерський ринг. Важливою особливістю комплексу є спрямування на реабілітацію, відновлення та адаптацію людей, які зазнали фізичних або психологічних травм, і потребують допомоги у поверненні до повноцінного життя. Спортивний комплекс надає послуги для соціальних верств населення

на пільгових умовах та зі знижками для військовослужбовців та членів профспілок членських організацій Федерації профспілок України.

Окрім того, у місті Львів, уже завершено проведення першої частини реконструкції будівлі готелю «Турист» ПрАТ «Львівтурист». На цьому етапі проведено капітальний ремонт половини будівлі готелю: замінено два ліфти, проведено модернізацію та утеплення фасадів будівлі, здійснено перепланування внутрішніх приміщень будівлі та відремонтовано за сучасними стандартами номерний фонд готелю, конференц-залу, зони загального користування.

Водночас слід зазначити, що органи управління ПрАТ «Укрпрофтур» забезпечили виконання Рішення Загальних Зборів акціонерів Товариства щодо виплати дивідендів ФПУ за підсумками роботи 2023 року в розмірі 3,6 млн грн, які сплачено у повному розмірі протягом 2024 року.

Особлива увага ПрАТ «Укрпрофтур» та ПрАТ «Укрпрофоздоровниця» упродовж поточного року приділялася питанням судового захисту майнових прав та інтересів Товариств: зняття в судовому порядку безпідставно накладених арештів на об'єкти нерухомого майна в межах досудового розслідування кримінального провадження, яке здійснюється Державним бюро розслідувань; вчинення інших заходів з метою захисту корпоративних інтересів акціонерів та господарських товариств системи і недопущення безпідстав-

ної передачі майна в управління іншим суб'єктам господарювання через дії управління Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, на які накладено арешти в рамках кримінального провадження (АРМА).

Важливо також відзначити ще один вектор захисту майнових прав профспілок, а саме звернення ФПУ до Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ) щодо порушення права на мирне володіння своїм майном, яке гарантується Статтею 1 Протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

06.09.2024 року постановою Президії ФПУ №П25/5г було погоджено текст вказаної заяви до ЄСПЛ.

09.09.2024 року заяву ФПУ із додатками було направлено до ЄСПЛ.

ЄСПЛ у своєму рішенні по справі «Фонд «Батьківська турбота» проти України» від 09.10.2018 року констатував, що позбавлення права власності відбувається не «на умовах, передбачених законом», як це визначено у статті 1 Протоколу 1 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, оскільки жоден позов прокуратури в інтересах Фонду державного майна України, жодне судове рішення не містять обґрунтування суспільного інтересу та навіть згадки про таку дефініцію.

Таку ж позицію підтримав ЄСПЛ у своєму рішенні по справі

«Федерація професійних спілок Чернігівської області проти України» від 09.01.2025 року, яким встановлено факти порушення статті 1 Протоколу 1 до Конвенції внаслідок втручання державних органів в мирне володіння профспілками своїм майном, оскільки ніхто не може бути позбавлений своєї власності інакше як в інтересах суспільства і на умовах, передбачених законом і загальними принципами міжнародного права.

ЄСПЛ вчергове наголосив на необхідності дотримання органами державної влади положень статті 41 Конституції України, адже примусове відчуження об'єктів права приватної власності може бути застосовано лише як виняток з мотивів суспільної необхідності, на підставі і в порядку, встановлених законом, та за умови попереднього і повного відшкодування їх вартості.

Ці рішення ЄСПЛ констатують, що Україна в особі уповноважених органів державної влади має забезпечувати захист права власності та дотримуватися принципів законності і правової визначеності. Неприпустимо вибірково застосовувати принцип правової визначеності та дискримінувати профспілкові організації.

Окремої уваги профспілок потребує законопроект «Про правовий режим майна загальносоюзних громадських об'єднань (організацій, спілок) колишнього Союзу РСР» (далі – законопроект №6420), який рекомендовано Комітетом Верховної Ради України з питань

економічного розвитку для прийняття у другому читанні та в цілому.

Загроза законопроекту №6420 полягає в тому, що він фактично направлений на безоплатну націоналізацію майна профспілкових організацій, а не на реальне врегулювання питання правового режиму майна загальносоюзних громадських організацій. Містить дискримінаційний підхід відповідних державних органів до вирішення майнових питань профспілок.

Так, стосовно інших громадських об'єднань вони розв'язувались відповідно до Конституції та законів України. У цьому випадку йдеться про Закон України «Про професійних творчих працівників та творчі спілки» від 07.10.1997 року. Однак, застосовувати аналогічний підхід до профспілок, які мають зареєстроване право власності і є добросовісними набувачами майна, законотворці відмовляються, що є порушенням принципу правової визначеності, гарантованого Конституцією України та міжнародними договорами, ратифікованими Україною.

Слід наголосити, що суспільне значення усієї системи санаторно-курортних об'єктів профспілок – збереження здоров'я громадян та відновлення трудового потенціалу – є незмінним в політиці та стратегії профспілок, особливо в умовах дії правового режиму воєнного стану в Україні та дефіциту робітничих кадрів для відбудови України.

6. РОЗШИРЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФПУ В ІНТЕРЕСАХ ЧЛЕНІВ ПРОФСПІЛОК. ПРОЄКТНА РОБОТА

МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ ДО ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ

До початку повномасштабної агресії росії Федерація профспілок України зосереджувала увагу на протидії нео-ліберальним реформам у сфері праці, а також на посиленні організаційної спроможності своїх членських організацій. У 2021 році в межах проєктів міжнародної технічної допомоги було проведено низку навчальних заходів: тренінги з органайзингу, правозахисної діяльності, безпеки і гігієни праці, ко-

мунікацій та SMM для профспілкових структур. Загалом участь у них узяли понад 350 профспілкових працівників і активістів.

За підтримки міжнародних партнерів підготовлено й опубліковано два практичні посібники – «Дуальна освіта» та «SMM для профспілок». Обидва видання здобули позитивні відгуки як в Україні, так і серед міжнародного профспілкового середовища.

НОВІ ВИКЛИКИ: ВІЙНА ТА МОБІЛІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНОЇ СОЛІДАРНОСТІ

З початком повномасштабної війни ключовими пріоритетами міжнародної діяльності ФПУ стали захист працівників в умовах воєнного стану, протидія руйнуванню соціально-трудова прав та системи соціального діалогу, а також мобілізація міжнародної підтримки й солідарності. У цій діяльності Федерація активно використовує платформи Міжнародної конфедерації профспілок (МКП), Пан'європейської регіональної ради (ПЄРР), Європейської конфедерації профспі-

лок (ЄКП) і співпрацює з фондами, національними профцентрами та інституціями країн-партнерів.

Важливим інструментом адвокації стали міжнародні інформаційні події, організовані ФПУ разом з партнерами. Серед них:

- День профспілкової солідарності з Україною (24 лютого 2023 року, спільно з МКП та ЄКП);
- Міжнародна онлайн-зустріч «Українські профспілки: два роки в умовах війни» (22 лютого 2024 року);

• Захід «Три роки героїчного спротиву» (25 лютого 2025 року).

Кожен із заходів зібрав понад 200 представників міжнародних організацій, національних профцентрів країн з усіх континентів і став платформою для посилення міжнародної підтримки України.

Представники ФПУ беруть активну участь у міжнародних конференціях, зокрема в щорічних засіданнях керівних органів МКП, ЄКП і ПЄРР, з'їздах національних профцентрів Великої Британії, США, Канади, Польщі, Німеччини, Італії, Франції, Іспанії та інших країн.

У 2022–2024 роках низка міжнародних профоб'єднань прийняли резолюції солідарності з Україною, зокрема МКП, ЄКП, ПЄРР, Інтернаціонал громадського обслуговування, Міжнародна організація праці (МОП) та інші.

Знаковою подією став 5-й Конгрес МКП у м. Мельбурн, на

якому Голову ФПУ було обрано одним із віцепрезидентів МКП. Конгрес ухвалив спеціальну резолюцію на підтримку України, а також провів окрему тематичну сесію, присвячену ситуації працівників у воєнних умовах.

Навесні 2024 року у Київ з візитом перебувала місія МКП високого рівня, під час якого делегація зустрілася з представниками Верховної Ради, соціальних партнерів, відвідала об'єкти соціальної інфраструктури. Водночас, на жаль, не відбулася зустріч з представниками Уряду – це ускладнило донесення профспілкової позиції щодо пріорите-

тів повоєнної відбудови України.

ФПУ активно підтримує ініціативу МКП «За демократію», підкреслюючи, що сильні та неза-

лежні профспілки є фундаментом демократичного розвитку, особливо в умовах війни.

ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ: НОВИЙ РІВЕНЬ УЧАСТІ

У жовтні 2022 року ФПУ стала повноправним членом ЄКП, що надало нові можливості для врахування європейського досвіду в розробці трудової та соціальної політики України. У травні 2023 року делегація ФПУ взяла участь у Конгресі ЄКП у Відні, де було ухвалено надзвичайну резолюцію на підтримку України. Представників Федерації обрано до керівних органів ЄКП.

У жовтні 2023 року ФПУ приймала в Києві місію ЄКП і соціальних партнерів ЄС, яка провела зустрічі з українськими профспілками, роботодавцями, високопосадовцями, міжнародними організаціями. Основна увага була приділена питанням колективних переговорів, інституційного розвитку профспілкового руху та забезпечення соціального діалогу.

ВІДБУДОВА УКРАЇНИ ТА РОЗШИРЕННЯ ЄС

У квітні 2024 року на Саміті ЄКП у м. Люблін лідери європейського профспілкового руху підтвердили підтримку України в питаннях гідної праці, колективних переговорів і повоєнного відновлення. ЄКП створила спеціальну робочу групу з реформування трудового законодавства в Україні. Під час регулярних онлайн зустрічей фахівці ФПУ мають змогу обговорити критичні питання проекту Трудового кодексу з юристами ЄКП та ознайомитися з європейським досвідом законодавчого забезпечення прав працівників.

У грудні 2024 року у Брюсселі відбувся семінар ЄКП, присвячений оновленню українського профспілкового руху. Він став платформою для обговорення ключових викликів і перспектив мо-

дернізації профспілкових структур у контексті сучасних реалій України та Європи.

Разом з ЄКП Федерація звернулася до Уряду України та інституції ЄС з проханням забезпечити системну участь українських профспілок у процесах відбудови, а також проводити саміти соціальних партнерів перед кожним самітом Україна-ЄС. Завдяки проведеній роботі та активній позиції ФПУ уперше отримала запрошення та взяла участь у Міжнародній конференції з питань відновлення України у 2024 році у Берліні. У 2024 році представники ФПУ вперше взяли участь у Форумі з питань розширення ЄС як нові члени Європейського соціально-економічного комітету.

СТРАТЕГІЧНІ ІНІЦІАТИВИ ТА ПРОЄКТИ

За підтримки МКП ФПУ розробила Національний соціальний пакт щодо людиноцентричного відновлення України. Це перший комплексний документ, який відображає бачення відбудови з точки зору працівників і профспілок. Його мета – сформулювати політику повоєнного розвитку України на засадах гідної праці, сталого розвитку, соціального діалогу і справедливого переходу.

ФПУ докладала значних зусиль для залучення додаткових коштів, грантів, проєктів, гуманітарної допомоги для забезпечення гуманітарної діяльності, підтримки внутрішньо переміщених осіб. Основними напрямками витрат залучених коштів було надання прямої гуманітарної допомоги

постраждалим членам профспілок, утримання ВПО, інституційна підтримка ФПУ та її членських організацій, часткове відновлення будівель профорганізацій, що постраждали внаслідок обстрілів.

Подальша діяльність ФПУ та її членських організацій має ґрунтуватися на здобутому досвіді, використанні міжнародної підтримки для посилення профспілкового руху та активного залучення до процесів післявоєнного відновлення України. Важливим завданням залишається розширення можливостей соціального діалогу, захист трудових прав і підвищення рівня соціальної захищеності працівників у відповідності до європейських стандартів.

ЗМІСТ

ВСТУПНЕ СЛОВО ГОЛОВИ ФПУ ГРИГОРІЯ ОСОВОГО.....	2
1. ФПУ ПРОТИДІЄ ВПЛИВУ НЕОЛІБЕРАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ НА ТРУДОВІ ВІДНОСИНИ.....	5
1.1. Динаміка змін на ринку праці.....	5
1.2. Закони, прийняті для врегулювання трудових відносин на період воєнного стану, та законопроекти, які розглядаються	7
1.3. Прийняті закони для захисту трудових прав працівників	8
1.4. Закони, спрямовані на лібералізацію регулювання трудових відносин	9
1.5. Робота над проектом нового Трудового кодексу.....	10
2. ДІЇ ФПУ ЩОДО НЕДОПУЩЕННЯ ЗВУЖЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ГАРАНТІЙ УКРАЇНСЬКИХ ПРАЦІВНИКІВ, ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ РЕАЛЬНИХ ТРУДОВИХ ДОХОДІВ ТА СТВОРЕННЯ УМОВ ЗАДЛЯ ПОВЕРНЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ ФАХІВЦІВ В УКРАЇНУ.....	11
2.1. Гідна оплата праці, забезпечення трудових прав і соціальних гарантій.....	11
2.2. Правовий захист, адвокація в судах.....	18
2.3. Безпечна праця та посилення охорони здоров'я працівників на робочих місцях	20
2.4. Посилення соціального захисту працівників, протидія згортанню соціальних функцій та обов'язків держави.....	24
2.5. Діяльність ФПУ у сфері комунікацій, запровадження новітніх інформаційних технологій	28
3. СОЦІАЛЬНИЙ ДІАЛОГ ТА КОЛЕКТИВНО-ДОГОВІРНЕ РЕГУЛЮВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	32
4. ВПЛИВ ВІЙНИ НА ОРГАНІЗАЦІЙНУ ТА ФІНАНСОВУ ДІЯЛЬНІСТЬ ФПУ, СТАБІЛЬНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОФСПІЛОК.....	39
5. ПРОБЛЕМИ, ВИКЛИКИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ ЩОДО ВЛАСНОСТІ ПРОФСПІЛОК.....	47
6. РОЗШИРЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФПУ В ІНТЕРЕСАХ ЧЛЕНІВ ПРОФСПІЛОК. ПРОЄКТНА РОБОТА	52